

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

МОЛДОВСЬКА МОВА

ПРОГРАМА

для загальноосвітніх навчальних закладів
з навчанням молдовською мовою

5 –9 класи

2017

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Цілі і завдання навчання

Програма з молдовської мови для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням молдовською мовою розроблена на основі нового Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти та концепції «Нова українська школа», що ґрунтується на засадах компетентнісного, особистісно орієнтованого й діяльнісного підходів до навчання, що зумовлює чітке визначення результативного складника засвоєння змісту базової й повної загальної середньої освіти.

Сучасний курс молдовської мови у 5-9 класах передбачає вивчення рідної мови засобами пізнання та мовлення. Молдовська мова є не лише предметом вивчення, але і базовою дисципліною, від якої залежить успішне навчання школярів. Її вивчення в основній школі сприяє формуванню загальнолюдського, духовного світогляду особистості, моральних та естетичних цінностей, підвищує інтерес учнів до знань, виховуючи повагу до традицій свого народу та толерантного ставлення до традицій інших народів; сприяючи формуванню громадянина України, який сприймає і поділяє національні і загальноприйняті цінності.

Основна мета навчання рідної мови полягає у формуванні духовно багатой мовної особистості, яка володіє вміннями й навичками вільно користуватися засобами рідної мови в усіх видах мовленнєвої діяльності (слухання, читання, говоріння, письмо), тобто забезпечує належний рівень комунікативної компетенції.

Відповідно до поставленої мети головними завданнями навчання рідної мови є:

- ознайомлення учнів з певним обсягом знань про молдовську мову (походження, структура, функції, її розвиток та роль);
- створення стабільної мотивації щодо вивчення рідної мови, виховання естетичного ставлення та любові до молдовської мови, поваги та інтересу до державної мови, мов інших народів;
- приучення школярів користуватися багатством мовних можливостей, постійно сприяючи збагаченню словникового запасу, розвитку й удосконаленню граматичної структури мови, оволодінню культурою спілкування, полеміки і критичного мислення в різноманітних сферах діяльності;
- забезпечення засвоєння учнями норм молдовської літературної мови;
- формування у школярів уміння й навичок спілкування в різних життєвих ситуаціях, використовуючи обґрунтовано мовні засоби, дотримуючись мовного етикету;
- розвиток самостійної творчості;
- формування умінь і навичок – орфоепічних, граматичних, лексичних, правописних, стилістичних – необхідних для грамотного письма.

Теоретичні поняття про мову, про норми літературної мови, вимоги щодо розвитку мови, мовленнєві уміння й навички сприяють виконанню поставлених завдань.

На уроках молдовської мови вирішуються педагогічно-виховні завдання, розвиток мислення учнів, формування умінь самостійно поповнювати свої знання і підвищувати культуру мови.

Виховні можливості курсу молдовської мови забезпечуються загальними поняттями про мову, впливом особистості вчителя, раціональною організацією всього навчального процесу, дидактичним матеріалом, тематикою усних і письмових висловлювань учнів.

Матеріал, який використовується на уроках молдовської мови, має відображати загальнолюдські духовні цінності: повагу до людини, благородство, милосердя, любов до Батьківщини, чесність, працьовитість, дбайливе ставлення до природи тощо.

Зміст матеріалу має нести в собі національні культурологічні аспекти. Необхідно використовувати на уроках мови елементи народознавства, пов'язані з історією, культурою, традиціями і побутом молдовського народу.

У процесі вивчення молдовської мови здійснюється естетичне виховання, яке досягається перш за все, через формування поняття про прекрасне в мові, через розвиток у школярів потреби в естетичному удосконаленні власної мови.

Вивчення молдовської мови сприяє і розвиткові логічного мислення учнів. У ході навчання вони здобувають уміння аналізувати, протиставляти, порівнювати, узагальнювати мовні факти; навчаються наводити потрібні приклади, докази; робити висновки; відбирати та систематизувати матеріал відповідно до теми й основної думки висловлювання; складати план висловлювання і тези; будувати логічно правильне і композиційно завершене висловлювання, складати конспекти.

У процесі вивчення молдовської мови учні опановують уміннями самостійно здобувати знання, працюючи з додатковою літературою, словниками, контролювати правильність і доцільність свого мовлення.

Структура і зміст програми

Особливості організації навчально-виховного процесу

Структура і зміст програми відповідає Державному стандарту базової та повної загальної середньої освіти.

Зміст програми є продовженням курсу рідної мови початкової школи. У зв'язку з цим, вчителі мають знати зміст програми для 1-4 класів, обсяг знань, вмінь і навичок, якими володіють учні, оскільки вони створюють базу успішного вивчення мови у подальшому.

У програмі базової школи (5-9 класи) **мовленнєва змістова лінія** відображена у розділі «Мовлення», який містить інформацію про мовленнєву діяльність (слухання, читання, говоріння, письмо). **Мовна змістова лінія** відповідає розділу «Знання про мову, граматичні вправи і взаємозв'язки між ними». **Соціокультурна змістова лінія** представлена у розділі «Тематика соціокультурного навчання» і у темах «Введення». **Діяльнісна змістова лінія** розкрита в «Державних вимогах до рівня загальноосвітньої підготовки учнів», яка представляє серію дій, через які реалізуватимуться мовленнєві та мовні компетентності. Вимоги щодо рівня знань і вмінь учнів сформульовані для кожної мовленнєвої та мовної теми.

Перша частина програми містить види мовленнєвої діяльності, їх засвоєння, і є одним з напрямлень, яке разом з двома іншими сприяє збагаченню словникового запасу і вивченню правил літературної мови – забезпечує роботу щодо мовленнєвого розвитку учнів.

У першій частині «Знання про мову, граматичні вправи та взаємозв'язки між ними» висвітлені загально лінгвістичні норми літературної мови, орфографічні та пунктуаційні вправи. Наявні факти сприяють учням отримати необхідний рівень знань про молдовську мову. Ці знання створюють базу світогляду учнів про мову, базу літературного висловлювання.

Збагачення словникового запасу і удосконалення граматичної структури усного та письмового спілкування відбувається на кожному уроці. Підбираючи відповідні слова, вчитель має врахувати теми майбутніх переказів та творів, інформації з підручників, тексти, вивчені на уроках літератури. Однією з головних вимог в роботі даного напрямку є розвиток вмінь помічати незнайомі слова, в разі потреби звертатися до вчителя за відповідним роз'ясненням та вміння користуватися словниками.

Вдосконалення граматичної структури висловлень учнів забезпечується і вивченням граматичних тем за допомогою вправ, які дозволяють учням використовувати на практиці вивчені граматичні конструкції.

Засвоєння норм літературної мови забезпечується не тільки під час вивчення лексики, словотвору, морфології, синтаксису, а також у процесі розвитку зв'язного мовлення. Зміст матеріалу, який може сприяти оволодінню нормами літературної мови, вказаний у програмі.

Систематична праця над інтонуванням сприяє формуванню навичок виразного читання, правильного інтонування речень, фраз. Під час роботи над текстом необхідно тренувати виразне читання, не допускаючи жодного монотонного, неекспресивного виразу.

Велике значення має і розкриття взаємозв'язків різних мовних явищ: лексика і структура слова, морфологія і структура слова, морфологія і синтаксис, орфографія і морфологія, пунктуація і синтаксис. Це дозволить учневі зрозуміти системний характер мови.

Взаємозв'язок між складовими частинами науки про мову реалізується на базі принципів послідовності і перспективності, через порівняння вивченого матеріалу з тим що передбачається вивчити, на підставі висновків і спостережень учителя.

При вивченні нового матеріалу необхідно враховувати міжпредметні зв'язки, які допоможуть поглибити рівень знань, розширити інтелектуальні знання учнів.

Друга частина складається з:

- сприйняття мовлення (слухання, читання текстів різного стилю, типу, жанру);
- відтворення заздалегідь підготовлених текстів (усні і письмові, вибіркові, короткі, детальні, докладні перекази);
- написання особистих творів (перекази, описи, міркування) різних з інформаційної точки зору (особистий досвід, особисті думки і спостереження, прочитані твори, картини, фільми) і різних за жанром та стилем (оповідання, реферат).

Типи мовлення, запропоновані у програмі для кожного класу, сприяють організованій та системній праці: від аудіювання-розуміння, прочитання тексту до переказу, потім до твору (усно-письмово).

Важливо, щоб на уроках учні мали можливість висловлюватися систематично, удосконалюючи таким чином мовленнєві уміння.

Для посилення мовленнєвої активності учнів доцільно запропонувати перекази, пов'язані з життям, які є цікавими для них, дозволяють висловити особисті думки та пропозиції.

Соціокультурному розвитку учнів сприятимуть теми, включені до третього розділу програми «Соціокультурна навчальна тематика», яка зорієнтує вчителів, авторів підручників та методичної літератури на підбір відповідних текстів; тексти ознайомлять учнів з історією, звичаями, традиціями, духовною культурою, культурною спадщиною, видатними особистостями молдовського народу та допоможуть їм адаптуватися в умовах ринкової економіки. Тексти формують інтегровану систему, а їх зміст має стати основою особистого висловлювання учнів, сприяючи збагаченню словникового запасу, формуванню особистого сприйняття світу. Під час вирішення проблемних питань та ситуацій відбувається формування у дітей практичних навичок економічної поведінки, навичок командному стилю роботи, вмінню працювати в колективі, спілкуватися, взаємодіяти, приймати рішення, що будуть корисними в подальших життєвих ситуаціях. Виходячи з цього соціокультурний принцип навчання на уроках молдовської мови має практикуватися систематично, не тільки на уроках усного або письмового спілкування.

Соціокультурна змістова лінія забезпечує процес соціалізації учнів і є орієнтиром у спрямуванні навчання на оволодіння ключовими компетентностями.

Компетентнісний підхід

Компетентнісний підхід в освіті спрямовує навчально-виховний процес на формування ключових і предметних компетентностей.

Компетентність сьогодні вважається передумовою успішної самореалізації випускника в суспільстві та має докорінно змінити призначення та практичну реалізацію набутих у період навчання знань, умінь і навичок з лінгвістики. Компетентнісний підхід передбачає активну участь школярів у процесі навчання, зокрема, широке використання самостійної пізнавальної діяльності, а також роботу в парах, невеликих групах, проектну діяльність, тобто спрямування освітнього процесу на формування та розвиток ключових і предметних компетентностей особистості.

Ключові (загальноосвітні) **компетентності** – це здатності, яких потребує кожен учень як суб'єкт навчально-виховного процесу для самовизначення, загального розвитку й самореалізації.

Перелік і зміст ключових компетентностей:

Спілкування державною мовою (і рідною у разі відмінності) (**СДМ**) – готовність (здатність) учнів засобами української мови успішно взаємодіяти у процесі розв'язання типових для віку життєвих проблем.

Уміння вчитися впродовж життя (**УВВЖ**) – здатність і внутрішня потреба самостійно здобувати знання і формувати вміння відповідно до поставлених цілей з метою самовдосконалення й самореалізації.

Математична компетентність (**МК**) – спроможність особистості застосовувати математичні обчислення і методи в реальному житті, працювати з числовою інформацією.

Компетентності у природничих науках і технологіях (**КПНТ**) – готовність орієнтуватися в інформаційному просторі, володіти й оперувати інформацією відповідно до потреб, застосовувати ІКТ у навчанні і повсякденному житті, знаходити, опрацьовувати й систематизувати інформацію); здатність бути відкритими до інновацій, реалізувати себе в мінливому технологічному, життєвому, навчальному й трудовому середовищі.

Інформаційно-комунікаційна компетентність (**ІКК**) – здатність розуміти навколишнє інформаційне середовище, самостійно шукати, добирати й критично аналізувати потрібну інформацію, трансформувати, зберігати та транслювати її й діяти відповідно до своїх цілей та прийнятої в суспільстві комунікаційної етики.

Підприємницька компетентність (**ПК**) – це інтегрована якість особистості, що базується на креативності, творчості, інноваційності, здатності до ризику, спроможності планувати, самоорганізовуватися й організувати підприємницьку діяльність, втілювати ідеї у сферу економічного життя, розв'язувати конфліктні ситуації, приймати рішення, брати на себе відповідальність, формувати моделі поведінки, необхідні для успішного розв'язання нагальних життєвих проблем.

Здоров'язбережувальна (**ЗЗК**) – здатність виявляти активну життєву позицію в питаннях захисту довкілля; готовність додержувати здорового способу життя і пропагувати його.

Соціальна і громадянська компетентності (**СГК**) – усвідомлення громадянської повинності й відповідальності, здатність до реалізації громадянських прав і обов'язків.

Загальнокультурна (ЗКК) – здатність учня усвідомлено сприймати надбання культури як цінність, аналізувати й оцінювати досягнення національної та світової культури, орієнтуватися в культурному та духовному контексті сучасного суспільства, застосовувати традиційні для культури українського народу методи самовиховання.

Державні вимоги щодо рівня загальної підготовки учнів – містять перелік знань, вмінь, навичок. Ці вимоги презентовані в усіх розділах програми.

Наявність у програмі цих вимог має на меті посилити мовленнєву орієнтацію і практику викладання молдовської мови, вміння вільно спілкуватися усно та письмово.

Структурування навчального матеріалу реалізується з урахуванням міжпредметних зв'язків, які сприяють поглибленню знань.

Систематична інтенсифікація вмінь учнів мислити у процесі вивчення рідної мови має велике значення для формування лінгвістичної культури.

У програмі подано орієнтовний розподіл навчального часу. У разі потреби учитель може вносити до нього деякі корективи, не скорочуючи при цьому кількості уроків зв'язного мовлення.

Резервний час учитель використовує на свій розсуд.

NOTIȚĂ EXPLICATIVĂ

Obiectivele și sarcinile instruirii

Programa la limbă moldovenească pentru instituțiile de învățământ general cu limba moldovenească de predare este alcătuită în baza noilor „Standarde de stat pentru școala de bază și școala medie” ale Ministerului Învățământului și Științei din Ucraina (hotărârea Cabinetului de Miniștri al Ucrainei din 23.11.2011 nr. 1392) și documentul strategic „Școala nouă”, care se bazează pe principiile de competență.

Cursul contemporan al limbii moldovenești în clasele 5-9 presupune studierea limbii materne ca mijloc de cunoaștere și comunicare. Limba moldovenească este nu numai obiect de studiu, dar constituie disciplina de bază care asigură înainte de toate succesul școlar al elevului. Fără însușirea limbii moldovenești literare întregul proces de instruire în școală este lipsit de cel mai important suport.

Studierea limbii moldovenești în școala de bază contribuie la formarea concepției umane, lumii spirituale a individului, valorilor morale și estetice, lărgiște interesul de cunoaștere a elevului, astfel educându-i stima față de tradițiile poporului său și atitudinea tolerantă față de tradițiile altor popoare; contribuind la formarea cetățeanului statului Ucraina, care percepe și împărtășește valorile naționale și general-umane.

Ca disciplină primordială, cursul contemporan al limbii moldovenești admite studierea limbii ca factor al cunoașterii și comunicării.

Formarea deprinderilor și priceperilor de a stăpâni liber limba moldovenească în toate tipurile de comunicare (audiere, citire, comunicare, scriere) pe baza însușirii de către elevi a științei despre limbă constituie **obiectivul** principal al instruirii.

Acest obiectiv poate fi realizat doar prin rezolvarea următoarelor **sarcini**:

- familiarizarea elevilor cu un anumit volum de cunoștințe despre limba moldovenească (structură, funcții, proveniență, dezvoltare și rolul ei);
- formarea motivării constante a studierii limbii materne, educarea gustului estetic și expresivității limbii moldovenești, stima și interesul față de studierea limbii de stat și a limbilor altor popoare;
- a-i obișnui pe elevi să folosească abundența mijloacelor lingvistice, contribuind mereu la îmbogățirea vocabularului, la dezvoltarea și la perfecționarea structurii gramaticale a vorbirii, stăpânirea culturii comunicării, polemicii și a gândirii critice în diferite sfere de activitate;
- însușirea de către elevi a normelor limbii literare moldovenești;
- formarea deprinderilor și priceperilor de comunicare în situații diverse, folosind, justificat, mijloacele lingvistice și respectând normele unei comunicări corecte;
- formarea priceperilor și deprinderilor: ortoepice, gramaticale, lexicale, ortografice, stilistice necesare pentru scrierea corectă;
- dezvoltarea și perfecționarea competențelor creative la elevi.

Noțiunile teoretice despre limbă, normele limbii literare, cerințele despre dezvoltarea limbii, a priceperilor și deprinderilor contribuie la realizarea tuturor sarcinilor.

În cadrul orelor de limbă moldovenească este posibilă soluționarea unor sarcini pedagogice educative, dezvoltarea gândirii elevilor și formarea deprinderilor de a-și îmbogăți, de sine stătător, cunoștințele, de a-și perfecționa cultura vorbirii.

Posibilitățile de educație ale cursului de limba moldovenească sînt asigurate de noțiunile generale despre limbă, de influența profesorilor, de organizarea rațională a întregului proces de învățămînt, de materialul didactic, de tematica comunicărilor orale și scrise ale elevilor.

Materialul, folosit în cadrul orelor de limba moldovenească, trebuie să exprime valorile spirituale umane: dragostea față de om, generozitatea, caritatea, onestitatea, hărnicia, dragostea față de patrie, ocrotirea naturii ș.a.

Conținutul materialului trebuie să poarte un caracter cultural național. E necesar să se folosească elementele ce țin de plaiul natal, istorie, cultură, tradiții și viața poporului moldovenesc.

Prin intermediul orelor de limba maternă are loc educația estetică care poate fi înfăptuită, în primul rînd, prin formarea noțiunilor despre frumosul în limbă, prin dezvoltarea necesității perfecționării estetice a vorbirii elevilor.

Studierea limbii moldovenești contribuie și la dezvoltarea gândirii logice a elevilor. În timpul instruirii, ei dobîndesc deprinderi de analiză, comparare, confruntare, generalizare a faptelor de limbă; se obișnuiesc să aducă exemple necesare, argumente, să facă concluzii, să selecteze, să sistematizeze materialele corespunzătoare temei și ideii principale de comunicare; să elaboreze planuri și teze, să construiască o comunicare corectă, logică; să întocmească conspecte.

În procesul însușirii limbii moldovenești, elevii au posibilitate să obțină cunoștințe de sine stătător, lucrînd cu literatura suplimentară, cu dicționarele, să-și verifice corectitudinea și oportunitatea propriei comunicări.

Structura și conținutul programelor Particularitățile organizării procesului instructiv-educativ

Structura și conținutul programelor corespund „*Standardelor de stat pentru școala de bază și școala medie*” ale Ministerului Învățămîntului și Științei din Ucraina.

Materia pe care o conțin programele de limba moldovenească pentru clasele 5–9 este o continuare a cursului de limbă maternă din ciclul primar, de aceea profesorii trebuie să cunoască și programele de limba moldovenească pentru clasele 1–4, volumul de cunoștințe, priceperile și deprinderile pe care le posedă elevii, întrucît ele constituie temelia asimilării cu succes a limbii.

În programele școlii de bază (clasele 5-9)

Linia de conținut lingvistică corespunde compartimentului “Cunoștințe de limbă (forme gramaticale și relațiile dintre ele). **Linia de conținut comunicativă** este oglindită în compartimentul doi “Comunicarea”, care conține informații despre activitățile de comunicare (audiere, citire, vorbire, scriere).

Linia de conținut socioculturală este prezentată în compartimentul “Tematica instruirii socioculturale” și în temele “Introducere”.

Linia de activitate este oglindită în “Cerințele de stat față de nivelul pregătirii generale a elevilor”, care prezintă o serie de activități prin care se vor realiza competențele comunicative, lingvistice. Cerințele față de cunoștințele și deprinderile elevilor sînt formulate pentru fiecare din cele două compartimente: comunicare și cunoștințe de limbă.

În **partea întâi** “Cunoștințe de limbă (forme gramaticale și relațiile dintre ele)” sînt expuse noțiunile lingvistice generale, normele limbii literare, regulile de ortografie și punctuație. Sînt prezente faptele și legile care contribuie la obținerea, de către elevi, a unui volum necesar de cunoștințe despre limba moldovenească. Aceste cunoștințe constituie baza formării concepțiilor elevilor despre limbă, compun baza unei exprimări literare.

Îmbogățirea vocabularului și perfecționarea structurii gramaticale a comunicării orale și scrise are loc la fiecare lecție. Selectînd cuvintele potrivite, profesorul ține cont de tema viitoarelor expuneri și compuneri, de informațiile din manual, de textele studiate la orele de literatură. Una din cerințele principale ale muncii în această direcție o constituie dezvoltarea capacităților de a observa cuvintele necunoscute, obișnuința de a se adresa profesorului pentru explicațiile necesare și priceperea de a lucra cu *Dicționarul explicativ*.

Perfecționarea structurii gramaticale a comunicărilor elevilor este asigurată și de învățarea temelor de gramatică prin intermediul exercițiilor, care permit elevilor să le aplice în practică atunci, cînd e vorba de studierea unor categorii sau construcții gramaticale.

Conținutul materiei care contribuie la însușirea normelor limbii literare este indicat de programe. Însușirea normelor limbii literare, însă, are loc nu numai în timpul studierii lexicului, formării cuvintelor, morfologiei, sintaxei, dar și în procesul dezvoltării vorbirii coerente.

Munca sistematică asupra intonației contribuie la formarea deprinderilor de citire expresivă, intonării propozițiilor, frazelor. Este necesar ca în timpul lucrului asupra textului să-și antreneze citirea expresivă și nici un text să nu fie citit monoton, neexpresiv.

O mare importanță are și descoperirea relațiilor reciproce dintre diferite fenomene de limbă: lexic și structura cuvîntului, morfologie și structura cuvîntului, morfologie și sintaxă, ortografie și morfologie, punctuație și sintaxă. Aceasta îi va da posibilitate elevului să sesizeze caracterul de sistemă a limbii.

Relațiile reciproce dintre părțile componente ale științei despre limbă se înfăptuiesc pe baza principiului succesiunii și al perspectivității, prin compararea materiei învățate cu cea ce va fi studiată, pe baza concluziilor și observațiilor profesorului.

Studierea materiei e construită ținînd cont și de relațiile interdisciplinare, care contribuie la aprofundarea cunoștințelor, lărgirea orizontului intelectual al elevilor.

Partea a doua a programei constituie tipurile de comunicare, formarea abilităților comunicative. Ea este una din direcțiile care, concomitent cu altele două contribuie la îmbogățirea vocabularului și însușirea normelor limbii literare ceea ce asigură dezvoltarea capacităților de exprimare a elevilor.

Partea a doua “Comunicarea” se compune din trei părți:

- receptarea comunicării (audierea, citirea textelor diverse ca stil, tip și gen);
- reproducerea textelor pregătite anterior (expuneri orale și scrise, selective, succinte, detaliate);
- întocmirea compozițiilor proprii: compuneri (narațiuni, descrieri, raționament) diverse din punct de vedere al informațiilor (experiența proprie, impresii și observații personale, opere citite, tablouri, filme) și diverse ca gen și stil (povestire, referat).

Tipurile comunicărilor propuse de programe pentru fiecare clasă permit organizarea și petrecerea muncii sistematizate: de la ascultare-sesizare, citire a textului la expunere, apoi la compunere (oral-scris).

E necesar ca în cadrul lecțiilor elevii să aibă posibilitatea să se exprime, să comunice sistematic, astfel perfecționându-și vorbirea.

Pentru a spori activitatea de comunicare a elevilor, este bine ca tematica expunerilor să fie legată de viață, ceea ce prezintă un interes deosebit pentru ei, tendința de a-și împărtăși gândurile, de a-și exprima propunerile.

La dezvoltarea socioculturală a elevilor vor contribui teme oglindite în compartimentul trei al programelor “Tematica instruirii socioculturale”, care va orienta profesorii, autorii de manuale și literatură metodică la selectarea textelor corespunzătoare.

Textele, la rândul lor, îi vor familiariza pe elevi cu istoria, obiceiurile, tradițiile, cultura spirituală, comoara artistică, cu oamenii celebri ai poporului moldovenesc, cu principiile general-umane, cu faptul că omul depinde de natură, cum să se adapteze în condițiile economiei de piață. Textele formează un sistem integru, iar conținutul lor trebuie să devină pilonul exprimării personale a elevilor care vor contribui la îmbogățirea vocabularului, la formarea convingerilor personale despre lume. În timpul rezolvării întrebărilor și situațiilor problematice va avea loc formarea la elevi a deprinderilor și conduitei economice practice, a drepturilor și stilului de lucru în echipă, priceperea de a lucra în colectiv, a conversa; a colabora, a lua hotărâri, ceea ce va fi de folos elevilor în viața de toate zilele. De aceea principiul sociocultural de instruire în cadrul orelor de limba moldovenească trebuie să se practice sistematic, nu numai la orele de comunicare orală și scrisă.

Cea **de-a patra** parte – “Cerințele de stat față de nivelul pregătirii generale a elevilor” – prezintă o enumerare a cunoștințelor, priceperilor, deprinderilor pe care elevii trebuie să le posede în procesul instruirii. Aceste cerințe sînt prezente în toate despărțiturile programelor.

Existența în programe a acestor cerințe are menirea de a spori orientarea comunicativă și practică a predării limbii moldovenești, posedarea liberă a comunicării orale și scrise.

Structurarea materiei de studiu e realizată ținînd cont și de relațiile interdisciplinare, care contribuie la aprofundarea cunoștințelor, lărgirea orizontului intelectual al elevilor.

Amplificarea sistematică a capacităților de gândire a elevilor în procesul studierii limbii materne are o mare însemnătate pentru formarea culturii lingvistice, adică pentru posedarea formelor, metodelor, procedeelelor principale ale gândirii: compararea, generalizarea, modelarea, precum și sesizarea conștientă a structurii propriei activități de cunoaștere, activități oglindite în „Linia de activitate (strategică)”, ce poartă un caracter de acțiune.

Realizarea principiului de cunoaștere problematică, precum și al orientărilor strategice asigură formarea bine orientată a experienței de activitate creatoare, pe care trebuie s-o posede fiecare elev.

În programe este dată repartizarea orientativă a orelor. Profesorii pot să facă unele corecții, dar fără a micșora numărul de ore rezervat comunicării orale și scrise.

Cele opt ore disponibile, rezervate pentru fiecare clasă, pot fi utilizate la realizarea atestărilor tematice, lucrărilor de control sau la studierea materiei.

Deci, elementele inovatoare ale noilor programe contribuie la realizarea ideilor înaintate de sistema-proiect la limba moldovenească, la o însușire concepută a celor patru elemente ale învățămîntului: cunoștințe, deprinderi și priceperi, experiența unei activități de creație și atitudinea valoroasă, emotivă față de trecut.

Linia de conținut socio-culturală asigură procesul de socializare al elevilor și este un indice de orientare a învățământului pentru obținerea competențelor de bază.

Abordarea competențelor

Abordarea competențelor în învățământ orientează procesul instructiv-educativ la formarea competențelor-cheie și a competențelor la obiectul de studiu.

Competența astăzi este considerată o condiție prealabilă pentru auto-realizarea cu succes a absolventului în societate și trebuie să schimbe în mod fundamental menirea și aplicarea în practică a cunoștințelor dobândite în timpul formării a competențelor în lingvistică. Abordarea bazată pe competențe implică participarea activă a elevilor în procesul de învățare, în special, utilizarea pe scară largă a activităților de auto-învățare, precum și activitatea în perechi, grupuri mici, activitatea în diferite proiecte, adică, orientarea procesului de învățare la formarea și dezvoltarea la elevi a competențelor-cheie la obiectul de studiu.

În „Standartul de stat pentru școala de bază și școala medie” sînt indicate competențele de bază:

- **(CCLM)** Competențe de comunicare în limba maternă – cunoașterea regulilor de scriere corectă, folosirea adecvată a cuvintelor, crearea formelor gramaticale, alegerea mijloacelor de comunicare, construirea propozițiilor, crearea textelor.

Priceperi, experiența: să efectueze alegerea adecvată a mijloacelor de limbă; să posede toate formele și tipurile de activitate comunicativă, să prețuiască și să conștientizeze situația de comunicare; să organizeze rezolvarea constructivă a situațiilor de conflict, să se adapteze la noile condiții; acceptarea comunicării ca o valoare, comportament frumos față de interlocutor, la luarea deciziilor să se orienteze spre valorile acceptate de societate, exprimarea sentimentelor empaticе; a fi însuflețit de frumusețea, perfecțiunea estetică a limbii, de bogăția mijloacelor ei de exprimare. **Purtarea:** reacția adecvată față de interlocutor, inițiativă în colaborarea comunicativă, respectarea normelor etice în procesul comunicării.

- **(CCG)** Competențe de cultură generală – **Cunoștințe:** cunoașterea istoriei, tradițiilor, culturii poporului moldovenesc și funcțiile instituțiilor sociale; drepturile și îndatoririle cetățeanului, simbolica de stat și a valorilor. **Priceperi, experiența:** respectarea normelor limbii, moldovenești drept confirmare a atitudinii morale și a nivelului cultural; crearea textelor, expunerea propriilor idei referitoare la întrebările despre cultură. **Atitudinea față de valorile logico semantice:** necesitatea de a citi texte literare pentru delectarea estetică și meditații asupra celor citite; sinceritate față de comunicarea interculturală. **Reglamentearea voinței emoționale:** plăcere estetică în urma comunicării și cunoașterea culturii, interes față de patrimoniul cultural al limbii. **Conduita:** întărirea normelor de conduită prielnice pentru relații armonioase de prietenie.

- **(CSNT)** Competențe de științe naturale și tehnologice. **Cunoștințe:** concepție despre lumea înconjurătoare și importanța ei pentru viața omului, despre tehnologiile moderne, dirijarea lor. **Priceperi:** să aprecieze critic rezultatele activității omului în mijlocul naturii, să monitorizeze purtarea în natură. **Atitudinea:** atenție, comportare grijulie față de natură, pregătit pentru apărarea mediului, operativ să reacționeze la schimbările tehnologice.

- **(CIC)** Competențe informaționale de comunicare – **Cunoștințe:** a poseda informații despre resursele electronice, mijloace de căutare a informației și modalități de a lucra cu ea. **Priceperi:** repede și efectiv de căutat informații, utilizarea diferitor feluri de citire pentru a căpăta cunoștințe noi; a petrece activități de cercetare, verbal de oformat rezultatul cercetării; de creat mijloace multimedia; folosirea resurselor electronice pentru pregătirea materialelor didactice, modelarea textelor, trecerea

informației într-un alt format, pregătirea imaginilor grafice, folosirea resurselor – Internet pentru căpătarea noilor cunoștințe. **Atitudine:** satisfacerea interesului de cunoaștere; străduința spre o convorbire armonioasă în spațiul informațional virtual.

- **(CA) Competențe de antreprenariat – Perceperi:** de a plănui lucrul; clar și corect să-și prezinte ideile și inițiativele, folosind mijloace raționale de exprimare; să folosească strategii comunicative pentru formularea propriilor propuneri și hotărâri; să aprecieze riscurile. **Atitudine:** responsabilitate pentru sine și ceilalți; aprecierea rolului perceperilor comunicative pentru o carieră profesională reușită. **Comportamentul:** exprimarea empatiei, acțiuni conciliante, activitate și inițiativă, autoorganizare.

- **(CPS) Competențe de protecție a sănătății – Cunoștințe:** regulile igienice, avantajul modului de viață sănătos. **Priceperi:** a respecta modul de viață sănătos. **Atitudinea:** a primi sănătatea și mediul ambiant drept valori ale omului, pregătirea de a păstra resursele naturale. **Comportamentul:** propagarea atitudinii grijului față de lumea înconjurătoare; față de sănătate; tendința de a evita pericole și situații, care amenința viața ori sănătatea omului.

- **(CCS) Competențe civico-sociale – Cunoștințe:** cunoașterea bazelor societății, rolul și funcțiile instituțiilor sociale, drepturile și îndatoririle cetățenilor, simbolica de stat și valorilor. **Perceperi:** argumentat și corect să-și expună părerea despre acțiunile social-politice; critic să aprecieze textele cu conținut social-politic; a traduce în viața drepturile cetățenești și îndatoririle.

- **(AÎPV) Abilități de a învăța pe parcursul vieții – Cunoștințe:** cunoașterea regulilor de organizare a autoinstruirii; metode și tehnici de învățare; clarificarea intereselor, priceperilor și drepturilor. **Priceperi:** putința de a motiva și organiza însușirea materiei independent, punerea scopurilor și alegerea mijloacelor de realizare. **Atitudine:** responsabilitate pentru rezultatele învățării perceperea studiilor, învățarea, succesele la învățătură ca o valoare. **Compartamentul:** reacția adecvată la nereușite; activitate, inițiativă; perseverență în atingerea scopului, stăruință în îndeplinirea sarcinilor.

- **(CCIS) Competențe de comunicare în limbi străine – Cunoștințe:** să înțeleagă sensul cuvintelor împrumutate. **Priceperi:** să lămurească sensul lexical al cuvintelor străine, a compara texte; a depist împrumuturi din alte limbi. **Atitudine:** respect față de limbile altor popoare, pregătiți pentru dialog intercultural; conștientizarea bogăției limbii materne, dispus pentru cunoașterea diferitor culturi prin limbă.

- **(CM) Competențe matematice – Cunoștințe:** a înțelege importanța, locul și funcțiile numeralului în viața reală. **Priceperi:** să întrebuițeze și să dezvolte gândirea abstractă; să stabilească legăturile dintre cauză și efect; a delimita informația principală de cea secundară; să-și expună părerea; a transforma informația dintr-o formă în alta (schemă, tablă, grafic); să se exprime clar, concret, laconic. **Comportamentul:** a respecta punctualitatea; a păstra timpul.

Clasa a 5-a

(105 de ore, 3 ore pe săptămână; disponibile – 8 ore)

Ore	Cerințele de stat față de nivelul pregătirii generale a elevilor	Conținutul materiei de studiu		Ore	Cerințele de stat față de nivelul pregătirii generale a elevilor	Linia de conținut socioculturală	Linia de activitate (compe-tențe)
		Linia de conținut lingvistică	Linia de conținut comunicativă				
1	Elevul/eleva: sesizează importanța cunoașterii limbii în procesul comunicării;	Introducere Limba – factor important de comunicare și cunoaștere.	Noțiuni despre comunicare Actualizarea noțiunilor generale despre comunicare. Tipuri de comunicare: audierea, citirea, vorbirea, scrierea. Adresatul (receptorul), adresantul (emițătorul); Comunicarea orală și scrisă, monologată și dialogată. Formule de bază pentru menținerea unei conversații. Tema și ideea exprimării. Familiarizarea cu	3	Elevul/eleva: ● cunoaște tipurile de comunicare; ● deosebește activitatea comunicativă de noțiunile de limbă, tipurile de comunicare; ● se orientează în situația de comunicare și în sfera de conversație; ● respectă cerințele comunicării corecte; ● înțelege și diferențiază comunicarea orală de comunicarea scrisă; ● deosebește exprimarea dialogată și monologată; ● descoperă lacune,	Eu și limba mea maternă. «Limba moldovenască – limba națională a poporului moldovenesc», «De ce trebuie să păstrăm limba maternă», "E necesară oare influența unui om asupra altui"	Comunicare în limba maternă Abilitatea de a învăța pe parcursul vieții Compe-tențe de cultură generală

			particularitățile comunicării corecte (corectitudine, logică, succesiune, claritate, expresivitate, oportunitate); lacune, greșeli în comunicare (exerciții practice).		greșeli în comunicare;		
6	<ul style="list-style-type: none"> ● consolidează sunetele și literele; structura cuvântului; părțile de vorbire (noțiuni generale); regulile de ortografiere corectă și de punctuație; ● deosebește literele de sunete; determină părțile componente ale structurii cuvântului; ● distinge părțile de vorbire (conform indicilor gramaticali studiați); ● folosește în vorbire cuvinte diferite după structură și particularități semantice, stilistice; ● identifică ortogramele; ● aplică corect semnele ortografice și de punctuație la 	Recapitularea și sistematizarea materiei studiate în clasele 1– 4 Sunetele, literele. Silaba. Accentul. Structura cuvântului. Ortografia prefixelor. Familiarizarea cu <i>Dicționarul ortografic</i> . Substantivul. Substantive comune și proprii. Cazurile substantivului. Ortografia substantivelor proprii. Adjectivul. Ortografia adjective-lor. Pronumele. Pronumele personale și ortografia lor. Verbul.	Textul și particularitățile lui: ideea principală și cea secundară. Alineatul. Planul simplu. Divizarea textului în alineate.		<ul style="list-style-type: none"> ● reproduce textul pregătit anterior; ● povestește selectiv și detaliat textul după un plan simplu întocmit de sine stătător; ● analizează textul și determină ideea principală, secundară; ● divizează textul în alineate; 	Eu și Baștina. «Dragostea de Patrie – datorie sacră a fiecărui cetățean sau condiție a autorinstruirii», «Ucraina – casa noastră comună», «De unde începe Patria»	Comuni- care în limba maternă Abilitatea de a învăța pe parcursul vieții Compe- tențe civico- sociale

	<p>rectificarea greșelilor;</p> <ul style="list-style-type: none"> ● folosește <i>Dicționarul ortografic</i>; 	<p>Persoanele și timpurile verbului. Ortografia verbelor însoțite de pronumele personale neaccentuate. Adverbul. Ortografia adverbilor. Conjuncția. Conjuncțiile și, dar, iar – elemente de relație între cuvinte. Folosirea virgulei.</p>					
14	<ul style="list-style-type: none"> ● cunoaște ce studiază sintaxa; noțiuni generale despre: îmbinarea de cuvinte, propoziție; ● deosebește părțile principale și părțile secundare ale propoziției, părțile ei multiple, adresările; regulile folosirii semnelor de punctuație; ● determină termenul regent și termenul subordonat în îmbinările de cuvinte, tipul propozițiilor după scopul comunicării; ● construiește 	<p>Noțiuni elementare de sintaxă și punctuație Sintaxa (noțiuni). Îmbinările de cuvinte. Termenul regent și termenul subordonat în îmbinările de cuvinte. Propoziția. Temelia gramaticală a unei propoziții. Tipul propozițiilor după scopul comunicării: enunțiative, interogative, exclamative (imperative). Punctuația la sfârșitul propozițiilor.</p>	<p>Noțiuni de stil. Stilurile limbii. Stilul oral. Stilul artistic și stilul științific. Sferele de întrebuintare ale acestora. Greșeala stilistică (aplicativ).</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● deosebește stilul artistic de cel științific; ● folosește cunoștințele acumulate despre stilurile limbii în timpul exprimării; ● identifică greșeala stilistică și o corectează; 	<p>Eu și societatea (prieteni, colectivul clasei, comunitatea) "Eu – o parte din colectiv", "Eu și anturajul meu", "Ce ție nu-ți place altuia nu-i face ", "Prietenul credincios este cea mai mare comoara", "școala – a doua mea casă ", "Respectă-te pe tine și alții te vor stima"</p>	<p>Competențe civico-sociale</p> <p>Competențe de cultură generală</p> <p>Abilitatea de a învăța pe parcursul vieții</p>	

	<p>îmbinări de cuvinte, și le întrebuințează just în vorbire;</p> <ul style="list-style-type: none"> ● folosește corect și rațional propoziții diferite după scopul comunicării; ● argumentează, cu ajutorul regulilor învățate, folosirea semnelor de punctuație la sfârșitul propozițiilor, în propozițiile cu părți multiple, la adersări; ● descoperă greșelile și le corectează; 	<p>Intonația propozițiilor.</p> <p>Părțile principale ale propoziției. Subiectul unic și multiplu. Predicatul verbal și predicatul nominal.</p> <p>Părțile secundare ale propoziției. Atributul. Complementul. Complementul direct și indirect. Complementele circumstanțiale: de loc, de mod, de timp.</p> <p>Propoziția cu părți multiple (omogene). Intonația și virgula în propoziția cu părți multiple legate prin conjuncții și fără conjuncții. Rolul părților multiple în propoziție.</p> <p>Cuvintele generalizatoare în propozițiile cu părți multiple și semnele de punctuație.</p> <p>Adresarea.</p>				
--	--	--	--	--	--	--

		<p>Semnele de punctuație. Intonația în propozițiile cu adresări. Utilizarea adresărilor în vorbire și în literatura artistică.</p> <p>Relații interdisciplinare: propoziții interogative, exclamative (imperative) în opere artistice (literatura).</p>					
8	<ul style="list-style-type: none"> ● cunoaște ce studiază fonetica, grafia și ortoepia; alfabetul; diftongii și triftongii; vocalele; consoanele; regulile ortografice și ortoepice; ● deosebește vocalele de consoane; recunoaște în cuvinte hiatul, diftongii și triftongii; ● trece regulamentar cuvintele dintr-un rînd în altul; ● analizează fonetic cuvintele; ● pronunță corect sunetele; 	<p>Noțiuni de fonetică. Grafie. Ortoepie</p> <p>Fonetica. Ortoepia (noțiuni). Sunetele și literele. Semivocalele. Consoane sonore și surde. Grafia. Sunetele grafice. Alfabetul. Distincția dintre litere și sunete, dintre pronunțare și scriere. Grupuri de litere și sunetele corespunzătoare: <i>ia, ea, ie, chi, che, ghi, ghe, gi, ge, ci, ce.</i></p>	<p>Tipuri de comunicare: narațiunea, descrierea, raționamentul. Paricularitățile relatării unor fapte și întâmplări în baza experienței personale. Descrierea obiectelor, animalelor. Întocmirea rezumatului.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● diferențiază tipurile de comunicare și le deosebește în texte; ● folosește cunoștințele acumulate despre tipurile de comunicare în timpul exprimării părerii personale (oral/scriș); ● respectă cerințele de realizare a unei comunicări; ● întocmește rezumatul; 	<p>Cultura națională (tradiții, obiceiuri, sărbători). Cultura materială.</p> <p>"De ce e necesară păstrarea și ocrotirea tradițiilor și obiceiurilor?", "Influența culturii altor popoare asupra culturii moldovenești.» "Monumente ale arhitecturii moldovenești, care îmi plac mai mult», "Frumusețea va salva lumea", "Orice cetățean poate deveni o</p>	<p>Comunicare în limba maternă</p> <p>Competențe civico-sociale</p> <p>Competențe de cultură generală</p> <p>Abilitatea de a învăța pe parcursul vieții</p>	

	<ul style="list-style-type: none"> ● găsește și corectează greșelile ortoepice; ● explică, cu ajutorul regulilor învățate, ortografia cuvintelor; ● descoperă și rectifică greșelile ortografice. 	<p>Diftongii. Triftongii. Hiatul. Despărțirea cuvintelor în silabe. Trecerea regulamentară a cuvintelor dintr-un rând în altul. Analiza fonetică a cuvintelor. Relații interdisciplinare: sunetul, înregistrarea sunetelor (muzica), rima (literatura).</p>				personalitate celebră", "Frumusețea culturii materiale a moldovenilor"	
7	<ul style="list-style-type: none"> ● cunoaște ce studiază lexicologia; noțiuni generale despre semnificația cuvântului, despre sinonime, antonime, omonime, cuvinte cu sens figurat; ● explică sensul unor cuvinte necunoscute cu ajutorul <i>Dicționarului explicativ</i> și al dicționarelor bilingve; ● selectează sinonime, antonime pentru cuvintele propuse și le utilizează corect în 	<p>Lexicul Lexicologia – ramură a lingvisticii. Vocabularul limbii moldovenești. Cuvântul și importanța lui în exprimare. Familiarizarea cu <i>Dicționarul explicativ</i>. Cuvintele cu sens propriu și sens figurat. Sinonimele. Antonimele. Omonimele. Familiarizarea cu <i>Dicționarul de</i></p>	<p>Audierea (<i>receptarea-sesizarea</i>)</p> <p>Audierea textelor diverse ca stil, tip și gen. Receptarea după auz a unor texte, fragmente de texte (formularea răspunsurilor la întrebări). Semnificația generală a mesajului oral. Formularea ideii principale a textului audiat. Expunerea</p>	3	<ul style="list-style-type: none"> ● ascultă cu atenție textul audiat și înțelege conținutul lui conform "<i>Criteriilor de apreciere a cunoștințelor elevilor...</i>"; ● determină tema și ideea textului, lămurește sensul unor cuvinte și situații din text; ● recunoaște și formulează semnificațiile generale ale mesajului oral; ● precizează tipul și stilul textului audiat; ● divizează textul audiat în microteme 	<p>Pîinea "Pîine pe masă bucurie în casă", "Omul harnic, muncitor, de pîine nu duce dor"</p>	<p>Comunicare în limba maternă</p> <p>Abilitatea de a învăța pe parcursul vieții</p> <p>Competențe de cultură generală</p> <p>Competențe</p>

	<p>exprimarea orală și scrisă.</p>	<p><i>sinonime, antonime, omonime.</i></p> <p>Folosirea sinonimelor, antonimelor, cuvintelor cu sens figurat în exprimare, evitarea repetării aceluiași cuvânt.</p> <p>Relații interdisciplinare: epitetul, comparația, sinonimele, antonimele – caracteristici ale folclorului (literatura).</p>	<p>textului audiat.</p> <p>Divizarea textului audiat în microteme menținând sensul lui.</p> <p>Precizarea corectitudinii structurii gramaticale, formelor lexicale.</p> <p>Verificarea percepției textului ascultat.</p>		<p>menținându-le înțelesul;</p> <ul style="list-style-type: none"> ● observă corectitudinea structurii gramaticale și a formelor lexicale întrebându-le în comunicare; ● demonstrează interes față de priceperea textului audiat; 		<p>civico-sociale</p>
6	<ul style="list-style-type: none"> ● cunoaște părțile componente ale cuvântului; procedeele de formare a cuvintelor; felurile sufixelor; regulile ortografice; ● determină părțile componente ale cuvântului; ● formează cuvinte, utilizând procedeele de formare învățate; ● determină căile de formare a cuvintelor cunoscute sau aflate din diferite izvoare; 	<p>Structura cuvântului. Fomarea cuvintelor. Ortografia lor</p> <p>Părțile componente ale cuvântului: temă, prefix, sufix, rădăcină, desinență. Sufixe lexicale și gramaticale. Sufixe diminutive și augmentative. Ortografia prefixelor, sufixelor.</p> <p>Procedee de formare a cuvintelor în limba</p>	<p>Citirea (lectura)</p> <p>Citirea expresivă a textelor diverse ca stil, tip și gen.</p> <p>Dezvoltarea necesității și interesului de a citi cărți.</p> <p>Citirea cu voce și în gând folosind diferite tipuri de citire.</p> <p>Îmbogățirea vocabularului folosind diferite tipuri de dicționare.</p>	4	<ul style="list-style-type: none"> ● citește conștient, cursiv, expresiv texte diverse ca stil, tip și gen conform vârstei și "<i>Criteriilor de apreciere a cunoștințelor elevilor...</i>"; ● își îmbogățește permanent vocabularul; ● determină tema și ideea principală a textului citit; ● răspunde la întrebări conform conținutului textului; ● descoperă ideea principală a textului; 	<p>Eu și familia mea. Neamul. "Ce fac eu pentru fericirea familiei", "Valorile familiei mele", "Tradițiile în familia mea", "Mama – pastrătoarea familiei"</p>	<p>Compe-tențe civico-sociale</p> <p>Compe-tențe de cultură generală</p> <p>Comunicare în limba maternă</p>

	<ul style="list-style-type: none"> ● analizează cuvintele după structură; ● găsește ortogramele și explică, cu ajutorul regulilor ortografice cunoscute, scrierea lor corectă; ● aplică cunoștințele acumulate la ortografierea corectă a cuvintelor; ● găsește și corectează greșelile ortografice. 	<p>moldovenească: derivare, conversie, compunere, abreviere.</p> <p>Ortografia cuvintelor compuse.</p> <p>Analiza după structură a cuvintelor.</p> <p>Relații interdisciplinare: cuvinte cu sufixe augmentative și diminutive în opere artistice (literatura).</p>	<p>Determinarea temei și idei principale a textului.</p> <p>Răspunsuri la întrebări în baza conținutului textului.</p> <p>Separarea cuvintelor cheie, propozițiilor în text.</p> <p>Divizarea textului în microteme menținând sensul lui.</p> <p>Schimb echivalent (îmbinarea a două propoziții în una).</p>		<ul style="list-style-type: none"> ● separă cuvintele-cheie; ● întrebuințează adecvat mijloacele de expresivitate artistică; ● divizează textul în microteme; ● apreciază cele citite; 		
10	<ul style="list-style-type: none"> ● cunoaște ce studiază morfologia; felurile articolului substantival; ● declină articolul substantival; ● acordă corect articolele posesive, adjectivale cu substantivele; ● cunoaște regulile ortografice învățate; ● precizează categoriile articolelor și le analizează morfologic; ● ortografiază corect articolele; identifică ortogramele; 	<p>Morfologia. Articolul</p> <p>Morfologia.</p> <p>Părțile de vorbire (caracterizare generală).</p> <p>Articolul.</p> <p>Articolul substantival (hotărît, nehotărît).</p> <p>Declinarea articolului substantival.</p> <p>Articolul posesiv. Acordul articolului posesiv cu substantivul, pronumele.</p> <p>Ortografia articolului</p>	<p>Vorbirea</p> <p>Construirea unui dialog pornind de la o situație propusă, folosind formule elementare de menținere, încheiere a dialogului bazat pe experiența de viață a elevilor.</p> <p>Antrenarea dialogurilor.</p> <p>Expunerea (detaliată, selectivă) a unui text științific (după un plan simplu).</p> <p>Compunere-descriere după tablou (fără plan);</p>	5	<ul style="list-style-type: none"> ● alcătuiește un dialog sau un monolog conform situației de comunicare propuse reieșind din experiența de viață; ● stabilește ideile în dependență de tema dialogului sau a monologului; ● folosește formule elementare de menținere a dialogului sau monologului; ● expune (detaliat, selectiv) textele studiate după un plan întocmit de sine stătător; ● alcătuiește o compunere-descriere; un 	<p>Sănătatea și siguranța vieții.</p> <p>"Pot, oare îmbunătăți sănătatea jocurile sportive?", "Sănătatea este comoara fiecăruia din noi", "Un organism sanatos este camera de oaspeți a sufletului", "Curățenia – garanția sănătății", "Alimentarea sănătoasă – asigură sănătatea"</p>	<p>Competențe de științe naturale și tehnologice</p> <p>Competențe de cultură generală</p> <p>Comunicare în limba maternă</p>

	<ul style="list-style-type: none"> ● argumentează, folosind regulile ortografice, scrierea corectă a articolelor; ● descoperă greșelile și le rectifică. 	<p>posesiv.</p> <p>Articolul adjectival. Acordul articolului adjectival cu substantivul.</p> <p>Ortografia articolului adjectival.</p> <p>Analiza morfologică a articolelor.</p> <p>Relații interdisciplinare: cuvinte însoțite de articole substantivale, adjectivale, posesive în opere artistice (literatura).</p>	<p>Raționament bazat pe experiența de viață a elevilor.</p> <p>Întrebări-răspunsuri asupra unui text științific povestit amănunțit (după plan);</p> <p>Recenzia opiniei unui coleg (după plan);</p> <p>Povestire despre o întâmplare din viață.</p>		<p>raționament;</p> <ul style="list-style-type: none"> ● întocmește recenzia opiniei unui coleg după plan; ● povestește clar despre o întâmplare din viață; 		
11	● cunoaște trăsăturile	Substantivul – parte	Scrierea	5	● expune detaliat	Natura și	Compe-tențe de

<p>morfolo-gice ale substantivului și funcțiile lui sintactice; procedeele de formare a substantivelor; felurile substantivelor; regulile ortogra-fice învățate;</p> <ul style="list-style-type: none"> ●recunoaște în texte substanti-vele și le analizează morfologic și sintactic; ●determină tipul substantivelor, funcțiile lor sintactice; ● formează substantive noi prin diferite căi; ● declină substantivele comune și proprii; ●folosește în comunicare substantivele-sinonime; ● identifică ortogramele; ● explică, folosind regulile ortografice, scrierea corectă a lor; ●ortografiază corect substanti-vele, 	<p>de vorbire. Trăsăturile morfologice ale substantivului. Substantive animate și inanimate, comune și proprii. Ortografia substantivelor proprii.</p> <p>Folosirea substantivelor – sinonime în comunicare. Genul substantivului. Substantive epicene. Numărul substantivului. Substantive defective de singular sau plural. Substantive colective.</p> <p>Cazurile substantivului. Funcțiile sintactice ale substantivului. Declinarea substantivelor comune cu articol hotărît și articol substantivelor proprii. Ortografia substantivelor</p>	<p>Expunerea (detaliată) a unei narațiuni de volum mic cu elemente de descriere (a obiectelor, animalelor) și de raționament (după un plan simplu).</p> <p>Compunere-narațiune bazată pe experiența de viață a elevului (fără plan).</p> <p>Compunere-descriere a unor obiecte, animale pe baza propriilor observații și impresii. Compunere-descriere după tablou (fără plan);</p> <p>Recenzia orală a opiniei unui coleg (după planul întocmit);</p> <p>Raționament bazat pe experiența de viață a elevului;</p> <p>Articol informativ pentru gazetă.</p> <p>Acte oficiale. Scrisoarea. Adresa.</p>	<p>narațiunea cu elemente de descriere;</p> <ul style="list-style-type: none"> ● alcătuieste un raționament după planul simplu; ● alcătuieste compuneri, expuneri conform programei, folosind diverse tipuri de comunicare; ● alege stilul corespuanzător (artistic, științific); ● precizează greșelile stilistice, ortografice, de punctuație și le corectează; ● folosește mijloacele stilistice și lexicale învățate; ● întrebuințează mijloacele de legătură a propozițiilor, fragmentelor în text; ● își exprimă logic, consecutiv, clar gândurile. 	<p>protecția mediului înconjurător.</p> <p>" Lumea animală și vegetală din jurul meu", "Agresiunea contra mediului se întoarce întotdeauna împotriva noastră", " Pământul - casa noastră comună ", "Cum contribui eu la ocrotirea naturii"</p>	<p>științe naturale și tehnolo-gice</p> <p>Compe-tențe de cultură generală</p> <p>Comunic are în lmba maternă</p>
---	--	--	--	---	--

	<p>aplicând regulile ortografice învățate;</p> <ul style="list-style-type: none"> ●descoperă greșelile și le rectifică. 	<p>comune.</p> <p>Formarea substantivelor.</p> <p>Analiza morfologică și sintactică a substantivului.</p> <p>Relații interdisciplinare: folosirea majusculei în cuvintele-denumiri (istoria, geografia); substantive ce conțin sufixe augmentative și diminutive în opere artistice (literatura).nehotărît.</p> <p>Declinarea</p>					
8	<ul style="list-style-type: none"> ●cunoaște trăsăturile morfologice ale verbului și funcțiile lui sintactice; procedeele de formare a verbelor; conjugările verbului; modul indicativ; modurile personale; regulile ortografice învățate; ●identifică în texte verbele și determină indicii gramaticali ai verbului; ● comunicînd, 	<p>Verbul – parte de vorbire. Trăsăturile morfologice ale verbului. Funcțiile sintactice ale verbului.</p> <p>Conjugările verbului.</p> <p>Moduri personale.</p> <p>Modul indicativ și timpurile lui.</p> <p>Ortografia verbelor la modul indicativ.</p> <p>Formarea verbelor.</p> <p>Analiza morfologică și sintactică a</p>	<p>Relații interdisciplinare: opera artistică și componentele ei: tema, ideea operei artistice; narațiunea, descrierea (obiectelor, animalelor) în operele studiate; comentarea faptelor eroilor (literatura); descrierea orală a unei picturi: obiect, animal; expunerea orală a conținutului unui tablou ce reprezintă</p>			<p>Eu și economia (libertatea alegerii, concurență, relații economice)</p> <p>"Ce înțeleg eu prin economie?", "Eu sînt proprietarul (stăpînul)", "Fără stăpîn banii sînt cioburi", "Dacă ai semănat la timp, vei avea parte de belșug", "Banul muncit este mai</p>	<p>Comunicare în limba maternă</p> <p>Competențe informale de comunicare</p> <p>Competențe</p>

	<p>utilizează rațional verbele; determină conjugările verbelor;</p> <ul style="list-style-type: none"> ● conjugă verbele la modul indicativ; ● formează verbe prin diferite mijloace; ● identifică ortografia verbelor la modul indicativ și explică, folosind regulile ortografice învățate, scrierea corectă a lor; ● descoperă greșelile și le corectează; ● analizează morfologic și sintactic verbele studiate. 	<p>verbului.</p> <p>Relații interdisciplinare: epitetul, personificarea (literatura).</p>	<p>momente din viața copiilor; observații asupra desenelor din natură (arta plastică).</p>			<p>bun decât banul furat", "Cine aș dori să devin în viață și de ce?", "Viitoarea mea profesie"</p>	<p>matematice</p> <p>Competențe de antreprenoriat</p>
4	<p>REPETAREA MATERIEI LA SFÎRȘIT DE AN.</p>					<p>Eu și tehnologia digitală (calculatorul, telefonul mobil, internetul)</p> <p>"Computatorul: pro și contra", "Este posibil să fie o persoană civilizată, dacă nu cunoaște calculatorul?", "Internetul – dușman sau prieten?", "</p>	<p>Comunicare în limba maternă</p> <p>Competențe informaționale de comunicare</p>

					Telefonul mobil: lux sau necesitate? "	Compe- tențe de antre- prenoriat Abilitatea de a învăța pe parcursul vieții
--	--	--	--	--	--	--

Repartizarea orientativă a orelor:

comunicarea – **20 ore** + 4 ore disponibile;

limba – **71 ore** + 4 ore disponibile;

lucrări de control – **6 ore**

Clasa a 6–a
(122 de ore, 3,5 ore pe săptămână; disponibile – 10 ore)

Ore	Cerințele de stat față de nivelul pregătirii generale a elevilor	Conținutul materiei de studiu		Ore	Cerințele de stat față de nivelul pregătirii generale a elevilor	Linia de conținut socioculturală	Linia de activitate (compe-tențe)
		Linia de conținut lingvistică	Linia de conținut comunicativă				
1	<p>Elevul/eleva:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● cunoaște mijloacele artistice, procedeele plastice ale limbajului artistic. 	<p>Introducere</p> <p>Bogăția și frumusețea limbii moldovenești.</p>	<p>Noțiuni despre comunicare</p> <p>Recapitularea noțiunilor despre comunicare.</p>	4	<p>Elevul/eleva :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● își consolidează, aprofundează cunoștințele despre tipurile de comunicare; 		
5	<ul style="list-style-type: none"> ● identifică tipurile propozițiilor după scopul comunicării; ● distinge părțile de propoziție; fraza; ● deosebește semnele de punctuație la adresări și în cadrul frazei; 	<p>Bogăția și frumusețea limbii moldovenești.</p> <p>Repetarea și sistematizarea materiei studiate anterior</p> <p>Tipurile propozițiilor după scopul comunicării. Părțile de propoziție (inclusiv și părțile multiple). Adresarea. Semnele de punctuație la adresări.</p> <p>Fraza. Punctuația în frază.</p>	<p>Părțile componente ale situației de comunicare: vorbitorul, destinatarul, tema, ideea principală, scopul, ambianța (exerciții practice).</p> <p>Textul.</p> <p>Repetiții, sinonime, antonime, pronume, conjuncții, adverbe – rolul lor în texte.</p> <p>Selectarea și sistematizarea informațiilor, materialelor pentru</p>		<ul style="list-style-type: none"> ● folosește cunoștințele acumulate despre situația de comunicare și componentele ei; ● descoperă tema și ideea principală; ● deosebește în texte repetițiile, sinonimele, antonimele, pronumele, conjuncțiile, 	<p>Eu și limba mea maternă</p> <p>„În ce constă frumusețea și bogăția limbii moldovenești ”</p> <p>„Cîntecul este sufletul poporului”</p> <p>„De ce iubesc poveștile?”</p>	<p>Comuni care în limba maternă</p> <p>Abilitatea de a învăța pe parcursul vieții</p> <p>Compe-tențe de</p>

			<p>viitoare compuneri (practic).</p> <p>Planul simplu, compus al unui mesaj (exerciții practice).</p> <p>Stilurile limbii. Stilul oficial-administrativ.</p> <p>Descrierea interiorului și a naturii. Asamblarea în același text a diverselor tipuri de comunicări (narațiune și descriere, narațiune și raționament).</p>		<p>adverbele și apreciază rolul lor ;</p> <ul style="list-style-type: none"> ● selectează și sistematizează materialul pentru viitoare compuneri; ● alcătuiește planul simplu, compus al mesajelor; ● își aprofundează cunoștințele despre stilurile limbii; ● îmbină cu pricepere elementele narative și cele descriptive; cele narative cu raționament; 		cultură generală
14	<ul style="list-style-type: none"> ● cunoaște cuvinte monosemantice-polisemantice; noțiuni despre: arhaisme; cuvintele străvechi moldovenești; neologisme; dialectisme; profesionalisme; împrumuturi; frazeologisme; ● descoperă în texte cuvinte polisemantice, monosemantice, stabilind rolul lor în comunicare; ● explică sensul frazeologismelor, 	<p>Lexicul. Frazeologia</p> <p>Cuvinte polisemantice și cuvinte monosemantice. Cuvinte de uz general și cuvinte de uz restrâns. Arhaismele. Neologismele. Dialectismele. Profesionalismele. Împrumuturile. Familiarizarea cu <i>Dicționarul de cuvinte-internaționalisme</i>. Frazeologismele. Familiarizarea cu <i>Dicționarul de frazeologisme</i>.</p> <p>Cuvintele străvechi moldovenești. Utilizarea arhaismelor, neologismelor,</p>	<p>Audierea</p> <p>(receptarea-perceperea)</p> <p>Audierea textelor diverse ca stil, tip și gen;</p> <p>Alcătuirea planului simplu al celor audiate. Audierea selectivă a unor fragmente dintr-un text cu însăcinări.</p> <p>Formularea întrebărilor pentru unele fragmente,</p>	3	<ul style="list-style-type: none"> ● ascultă cu atenție textul, percepe și reține conținutul lui conform “Criteriilor de apreciere a cunoștințelor elevilor...”; <ul style="list-style-type: none"> ● fixează structura exprimării sale în dependență de stilul, tipul comunicării; ● apreciază textele audiate selectiv; ● formulează ideea 	<p>Eu și Baștina. „Ce înseamnă să-ți iubești Patria?” „Pământul meu – pământul părinților mei.” „Eu locuiesc în țara cu nume frumos – Ucraina.”</p>	<p>Comuni care în limba maternă</p> <p>Abilitate a de a învăța pe parcursul vieții</p> <p>Competențe civico-</p>

	<p>importanța lor;</p> <ul style="list-style-type: none"> ● folosește diverse dicționare; ● utilizează în vorbire, la momentul oportun, arhaisme, neologisme, profesionalisme, dialectisme, împrumuturi și frazeologisme; 	<p>dialectismelor, profesionalismelor, împrumuturile și frazeologismele în diverse texte (științifice, artistice).</p> <p>Relații interdisciplinare: profesionalisme, arhaisme, neologisme, frazeologisme, cuvinte străvechi moldovenești în opere artistice (literatura); termeni (istorie, literatură, matematică, geografie).</p>	<p>audiate.</p> <p>Formularea ideii principale a textului citit.</p> <p>Extinderea și prelungirea textului audiat.</p> <p>Expunerea detaliată a textului audiat.</p>		<p>principală a textului citit; întrebări în baza fragmentului;</p> <ul style="list-style-type: none"> ● alcătuiește planul simplu al celor audiate; ● observă și corectează greșelile ortoepice în comunicarea colegilor; ● expune detaliat textul; 		sociale
12	<ul style="list-style-type: none"> ● cunoaște noțiuni despre frază; vorbirea directă; dialog; regulile folosirii semnelor de punctuație; ● determină tipul propozițiilor în fraze; evidențiază cuvintele autorului și locul lor în propoziția cu vorbire directă; ● construiește dialoguri, fraze; ● argumentează, cu ajutorul regulilor învățate, folosirea semnelor de 	<p>Noțiuni elementare de sintaxă Fraza. Fraze formate din propoziții principale și propoziții subordonate. Fraze joncționale și nejoncționale. Intonația. Punctuația în fraze.</p> <p>Vorbirea directă. Cuvintele autorului plasate înaintea vorbirii directe și după vorbirea directă. Punctuația la vorbirea directă. Intonația în propoziția cu vorbire directă.</p> <p>Dialogul. Semnele de punctuație la dialog. Intonația.</p> <p>Relații interdisciplinare: vorbirea directă, dialogul în opere artistice (literatura).</p>	<p>Citirea (lectura) Citirea expresivă a textelor diverse ca stil, tip și gen.</p> <p>Formarea interesului și necesității față de lectură.</p> <p>Desăvârșirea capacităților de citire cu voce și în gând.</p> <p>Citirea selectivă a unor fragmente din text.</p> <p>Îmbogățirea vocabularului. Folosirea diferitor tipuri de dicționare.</p> <p>Formularea întrebărilor care se referă la textul citit.</p>	4	<ul style="list-style-type: none"> ● demonstrează interes și curiozitate față de lectură; ● citește expresiv texte diverse ca stil, tip și gen conform cerințelor „<i>Criteriilor de apreciere a cunoștințelor elevilor...</i>”; ● își perfecționează citirea cu voce și în gând conform normelor ortoepice și de intonație; ● își îmbogățește 	<p>Eu și societatea (prietenii, colectivul clasei, comunitatea) „Cum poți îmbina munca cu odihna?” „Oamenii care pot fi exemplu pentru mine.” „Etica convorbirii.” „Prietenul meu de școală .”</p>	<p>Comuni -care în limba maternă</p> <p>Competențe de cultură generală</p> <p>Abilitate a de a învăța pe parcursul vieții</p> <p>Compe-</p>

	<p>punctuație;</p> <ul style="list-style-type: none"> ●descoperă greșelile și le corectează; 		<p>Evidențierea în text a cuvintelor cheie, propoziții.</p> <p>Alcătuirea planului compus al textului citit.</p>		<p>permanent vocabularul;</p> <ul style="list-style-type: none"> ● folosește diferite tipuri de dicționare; ● conștientizează aspectul logic al textului; ● înțelege valoarea celor citite; ● confirmă gândul (rațiunea) cu citate din text; ● apreciază emoțiile și sentimentele exprimate în text; ● evidențiază în text cuvintele cheie; ● expune textul citit în baza planului compus; ● alcătuiește planul compus; 	<p>„Ce e bine și ce e rău.”</p> <p>„Binele cu bine se răsplătește .”</p> <p>„Școala este locul unde-ți țeși norocul.”</p>	<p>tențe civico-sociale</p>
<p>50</p> <p>16</p>	<ul style="list-style-type: none"> ●distinge trăsăturile morfologice ale adjectivului; funcțiile lui sintactice, procedeele de - formare a adjectivelor; felurile adjectivelor, gradele de comparație ale 	<p>Morfologia. Ortografia</p> <p>Adjectivul</p> <p>Adjectivul – parte de vorbire. Trăsăturile morfologice ale adjectivului.</p> <p>Adjective variabile și</p>	<p>Vorbirea</p> <p>Antrenarea dialogurilor.</p> <p>Suștinerea dialogurilor pornind de la o situație-temă propusă.</p>	<p>4</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● alcătuiește un dialog conform situației propuse; ● respectă regulile de susținere a dialogului; 	<p>Cultura națională (tradiții, obiceiuri, sărbători)</p> <p>Cultura materială</p>	<p>Abilitatea de a învăța pe parcursul</p>

<p>adjectivelor, regulile ortografice învățate;</p> <ul style="list-style-type: none"> ●descoperă în texte adjectivele; ●folosește în vorbire, corect și logic, adjectivele, adjectivele-sinonime; determină tipul adjectivelor, funcția lor sintactică; ●formează gradele de comparație ale adjectivelor, adjective noi prin diferite căi; ●analizează morfologic și sintactic adjectivele; ●identifică ortogramele; explică, folosind regulile ortografice, scrierea corectă a lor; ●ortografiază corect adjectivele, aplicând regulile ortografice învățate; ●descoperă greșelile și le rectifică. 	<p>invariabile. Acordul adjectivului cu substantivul. Formarea adjectivelor. Adjective relative și calitative. Ortografia adjectivelor. Gradele de comparație ale adjectivelor. Funcțiile sintactice ale adjectivului. Analiza morfologică și sintactică a adjectivului. Relații interdisciplinare: folosirea adjectivelor la descrierea obiectelor, animalelor, evenimentelor (istoria, literatura, biologia, geografia); epitetul și comparația (literatura).</p>	<p>Expunerea (detaliată, selectivă) a narațiunii ce conține elemente de descriere (a interiorului, naturii) și de raționament. Povestirea pe baza celor văzute, observate personal. Selectarea și sistematizarea informațiilor, materialelor pentru realizarea viitoarelor compuneri. Compunere-descriere (a interiorului, naturii) pe baza propriilor impresii și după ta-blou. Raționament despre fapte, acțiuni ale persoanelor (bazat pe propriile observații și impresii). Întrebări-răspunsuri asupra unui text științific, povestit detaliat sau selectiv după tabel, după un plan bine pregătit sau alcătuit de sine stătător.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● folosește formulele de inițiere, menținere și încheiere a unui dialog; ● determină normele limbii literare, evită pleonasmul; ● își exprimă părerea despre cele discutate; ● descrie detaliat și selectiv narațiunea și expune textul după planuri întocmite de sine stătător; ● ia în considerație particularitățile unei compuneri indicate de programă; ● formulează întrebări-răspunsuri asupra unui text științific, povestit detaliat sau selectiv; ● alcătuieste un raționament bazat pe propriile observații; 	<p>„Ce comori artistice populare cunosc eu.” „Care este scriitorul meu preferat.” „Frumusețea costumului popular, cum se îmbrăcau strămoșii noștri.” „Urătura, colindele, cântecul popular sînt rădăcinile poporului meu.” Eu și tehnologia digitală (calculatorul, telefonul mobil, Internetul) „O zi fără telefonul mobil”, „Organizarea lucrului la domiciliu (online) asigură mai mult timp liber. E un avantaj ori</p>	<p>vieții</p> <p>Competențe civico-sociale</p> <p>Competențe de cultură generală</p> <p>Comunicare în limba maternă</p> <p>Competențe de cultură generală</p> <p>Abilitate a de a învăța pe parcursul vieții</p>
--	--	--	---	--	--

						dezavantaj”	Compe- tențe civico- sociale
18	<ul style="list-style-type: none"> ●cunoaște trăsăturile morfologice ale pronumelui; tipurile pronumelor și regulile de ortografie a pronumelor; ●atestează pronumele; determină funcțiile lor sintactice; ●comunicînd, utilizează corect pronumele; ●determină categoriile pronumelor; ●analizează morfologic și sintactic pronumele; ●identifică ortogramele; ●comentează, utilizînd regulile ortografice, scrierea lor corectă; ●ortografiază corect pronumele, aplicînd regulile ortografice învățate; ●descoperă greșelile și le rectifică; 	<p align="center">Pronumele</p> <p>Pronumele – parte de vorbire. Trăsăturile morfologice ale pronumelui. Categoriile pronumelor.</p> <p>Pronumele personal. Declinarea pronumelor personale. Ortografia pronumelor personale.</p> <p>Pronumele de politețe. Ortografia lor. Funcțiile sintactice. Declinarea pronumelor de politețe.</p> <p>Pronumele reflexiv. Ortografia pronumelor reflexive care însoțesc verbe. Declinarea lor.</p> <p>Pronumele posesiv. Utilizarea pronumelor posesive cu articol posesiv.</p> <p>Pronumele demonstrativ. Clasificarea pronumelor demonstrative. Ortografia pronumelor demonstrative.</p> <p>Relații interdisciplinare: pronumele în opere literare: proză, poezie (literatura).</p>	<p align="center">Scrierea</p> <p>Descrierea interiorului și a naturii. Asamblarea în același text a diverselor tipuri de comunicări (narațiune și descriere; narațiune și raționament).</p> <p>Compunere-descriere (a interiorului, naturii) pe baza propriilor impresii și după ta-blou. Alcătuirea planului simplu al compunerii.</p> <p>Raționament despre fapte, acțiuni ale persoanelor (bazat pe propriile observații și impresii).</p> <p>Povestire despre cele văzute, observate personal.</p> <p>Compunere-narativă după un tablou tematic.</p> <p>Articol pentru gazetă (sub forma unui raționament) despre unele fapte, acțiuni ale persoanelor.</p> <p>Acte oficiale. Planul</p>	5	<ul style="list-style-type: none"> ● întocmește planul simplu al propriei expuneri; ● stabilește stilul corespunzător al expunerii (științific, artistic, oficial-administrativ); ● selectează și sistematizează de sine stătător informații auxiliare; ● povestește detaliat și selectiv după planuri simple și compuse întocmite de sine stătător . ● respectă particularitățile unei compuneri indicate de programă; ● utilizează diverse tipuri de comunicare (inclusiv, descrierea interiorului, naturii); ● alcătuieste un plan de lucru, un anunț; un articol pentru gazetă; ● selectează mijloace lingvistice care corespund temei, ideii, stilului și tipul expunerii, compunerii; 	<p>Pîinea</p> <p>„Pîine pe masă – sărbătoare în casă.”</p> <p>„Pîinea e sfîntă – n-o arunca.”</p> <p>„Vrednicia omului se cunoaște după port.”</p> <p>Natura și protecția mediului înconjurător</p> <p>• „În ce văd eu frumusețea naturii.”</p> <p>„Cum înțeleg noțiunea: Natura - mamă”</p> <p>„Anotimpul meu preferat.”</p> <p>„Prietenul meu necuvîntător și responsabil atea pe care o</p>	<p>Comuni care în lmba maternă</p> <p>Abilitate a de a învăța pe parcursul vieții</p> <p>Compe-tențe civico-sociale</p> <p>Compe-tențe de cultură generală</p> <p>Compe-tențe de protecție a sănătății</p>

			de lucru.		● alcătuiește o compunere narativă după un tablou tematic	am față de dînsul.”	
16	<ul style="list-style-type: none"> ● cunoaște trăsăturile morfologice ale verbului și funcțiile lui sintactice; ● procedează de formare a verbelor; conjugările verbului; ● identifică în texte verbele și determină indicii gramaticali ai verbului; ● formează verbe prin diferite mijloace; ● descoperă modurile impersonale; construcțiile verbale; regulile ortografice învățate; ● identifică modurile impersonale ale verbului, construcțiile verbale și regulile ortografice 	<p style="text-align: center;">VERBUL</p> <p>Modul imperativ. Ortografia verbelor la modul imperativ. Modul conjunctiv și timpurile lui. Ortografia verbelor la modul conjunctiv. Modul condițional și timpurile lui. Ortografia verbelor la modul condițional. Modul potențial și timpurile lui. Ortografia verbelor la modul potențial. Moduri impersonale: infinitivul, gerunziul, supinul, participiul. Construcții verbale: infinitivale, grunziale, participiale.</p> <p>Relații interdisciplinare: epitetul, personificarea (literatura).</p>	<p>Relații interdisciplinare: interiorul și natura în opere artistice; caracterizarea orală a personajului literar; recenzia scrisă a unei mici opere artistice (literatura); discuții orale pe teme matematice (matematica); descrierea orală a picturilor de interior; expunerea orală a conținutului unei picturi avînd ca subiect fapte, acțiuni ale oamenilor (arta plastică).</p>			<p>Eu și familia mea. Neamul. „Casa în care eu locuiesc” „Tradițiile familiei mele.” „Ce mă leagă de strămoșii mei?” „Care e rolul familiei în viața mea?”</p> <p>Eu și economia (libertatea alegerii, concurența, relații economice) „Bani nu se culeg la trunchi ca</p>	<p>Competențe civico-sociale</p> <p>Competențe de cultură generală</p> <p>Comuni care în limba maternă</p> <p>Competențe de antreprenoriat</p>

	<p>studiate;</p> <ul style="list-style-type: none"> ● recunoaște în texte verbele la modurile impersonale și construcțiile verbale; ● formează verbe prin diferite mijloace; ● comunicând, utilizează rațional verbele; ● descoperă greșelile și le corectează; ● analizează morfologic și sintactic verbele studiate. 					<p>surcelele”, „Cumpără la timp și vei avea la nevoie”, Să ne închipuim „Cum are loc repartizarea muncii în lumea furnicilor și albinilor”</p>	<p>Abilitate a de a învăța pe parcursul vieții</p> <p>Competențe de cultură generală</p>
4		<p>REPETAREA MATERIEI LA SFÎRȘIT DE AN.</p>				<p>Sănătatea și siguranța vieții. „Sănătatea trebuie prețuită.” „Într-un corp sănătos e o minte sănătoasă.” „Sănătatea nu se cumpără și nici nu se vinde.”</p>	<p>Competențe de științe naturale și tehnologice</p> <p>Competențe de cultură generală</p> <p>Comunicare în limba maternă</p>

Repartizarea orientativă a orelor:

comunicarea – 20 de ore + 4 ore disponibile;

limba – 86 ore+ 6 ore disponibile;

lucrări de control – 6 ore

Clasa a 7-a

(88 de ore, 2,5 ore pe săptămână; disponibile – 8 ore)

Ore	Cerințele de stat față de nivelul pregătirii generale a elevilor	Conținutul materiei de studiu		Ore	Cerințele de stat față de nivelul pregătirii generale a elevilor	Linia de conținut socio-culturală	Linia de activitate (competențe)
		Linia de conținut lingvistică	Linia de conținut comunicativă				
1 3	<p>Elevul/eleva:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● distinge cum se dezvoltă, prosperă limba moldovenească alături de alte limbi ale lumii. ● cunoaște noțiuni despre propoziție, frază, părțile de vorbire studiate și procedeele de formare a cuvintelor; 	<p>Introducere Limba moldovenească în familia altor limbi.</p> <p>Repetarea materiei studiate Punctuația în propoziții, fraze. Procedeele de formare a cuvintelor. Părțile de vorbire.</p>	<p>Consolidarea cunoștințelor referitoare la text și stilurile limbii. Stilul publicistic. Planul compus al propriei comunicări (exerciții practice). Citirea instructivă, de familiarizare și selectivă. Tipuri de comunicare (audierea, citirea, vorbirea, scrierea). Descrierea exteriorului (persoanelor) și a acțiunilor; raționament cu caracter de dezbateri.</p>	2	<p>Elevul/eleva:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● își actualizează cunoștințele despre text, stiluri și tipuri de comunicare; ● deosebește stilul publicistic de alte stiluri cunoscute; ● alcătuieste planul compus al propriei comunicări; ● descrie exteriorul persoanelor, acțiunilor lor; ● folosește la momentul potrivit particularitățile de alcătuire a unei descrieri; a unui raționament; 	<p>Eu și limba mea maternă “Ce pot face eu pentru prosperarea limbii materne”, “De ce trebuie să cunosc limba maternă”, “Pentru fiecare popor limba lui e cea mai importantă”</p>	<p>Comunica-re în limba maternă</p> <p>Abilitatea de a învăța pe parcursul vieții</p> <p>Compe-tențe de cultură generală</p>

<p>54 14</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● recunoaște indicii morfologici ai numeralului; categoriile numeralului; funcțiile sintactice ale numeralelor; regulile ortografice învățate; ● utilizează corect în vorbire numerale; ● descoperă numeralele și determină categoriile și funcțiile lor sintactice; ● formează numerale; ● declină numeralele cardinale și ordinale; ● analizează morfologic și sintactic numeralul; ● identifică ortogramele; ● comentează, utilizând regulile ortografice, scrierea lor corectă; ● ortografiază corect numeralele aplicând regulile ortografice învățate; ● găsește greșelile și le corectează; 	<p>Morfologia. Ortografia</p> <p>Numeralul Numeralul – parte de vorbire. Trăsăturile morfologice ale numeralului. Categoriile numeralului. Numeralul cardinal. Declinarea numeralului cardinal. Ortografia numeralului cardinal. Numeralul ordinal. Declinarea numeralului ordinal. Ortografia numeralului ordinal. Numeralul nehotărît. Ortografia lui. Numeralul adverbial. Ortografia lui. Alte tipuri de numerale și ortografia lor: numeralul colectiv, numeralul fracționar, numeralul distributiv, numeralul multiplicativ. Funcțiile</p>	<p>Audierea (receptarea-sesizarea) Audierea textelor diverse ca stil, tip, gen (instructive, de familiarizare și selective). Audierea selectivă a unor fragmente din text cu însărcinări. Alcătuirea planului simplu al unui text ascultat. Audierea textelor cu scopul folosirii informației acumulate în exprimarea proprie.</p>	<p>2</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● ascultă atent texte diverse ca stil, tip, gen conform “<i>Criteriilor de apreciere a cunoștințelor elevilor...</i>”; ● înțelege sensul celor audiate; ● folosește informația acumulată pentru proiectarea exprimării proprii; ● determină fragmentele principale ale textului; ● alcătuiește planul simplu al textului ascultat; ● apreciază linia de subiect a textului audiat; ● identifică în text greșelile lexice și gramaticale comise în timpul povestirii; ● observă și corectează greșelile de lexic și gramaticale co-mise de colegi; 	<p>Eu și Baștina “Istoria satului meu”, “Legenda satului meu”, “De unde începe baștina?”</p>	<p>Comunicare în limba maternă</p> <p>Abilitatea de a învăța pe parcursul vieții</p> <p>Competențe civico-sociale</p>
------------------	---	--	---	----------	--	---	--

		<p>sintactice ale numeralelor. Formarea numeralelor.</p> <p>Analiza morfologică și sintactică a numeralului.</p> <p>Relații interdisciplinare: citirea corectă a numeralelor în timpul efectuării exercițiilor și problemelor (matematica); utilizarea numeralelor în răspunsurile elevilor în cadrul orelor (geografia, istoria).</p>					
6	<ul style="list-style-type: none"> ●contată trăsăturile verbelor predicative și nepredicative, tanzitive și intransitive. ● formează diatezele verbelor; ● ortografiază corect verbele, aplicînd regulile ortografice învățate; ● descoperă greșelile și le corectează; ● analizează morfologic și sintactic verbele 	<p>Verbul Verbe predicative și nepredicative, tanzitive și intransitive. Diatezele verbului (activă, pasivă, reflxivă).</p>	<p>Citirea (lectura) Citirea exprsivă a textelor de volum diferit, diverse ca stil, tip, gen. Formarea interesului și necesității de citire a cărților. Formarea capacității de a identifica în text informația concretă și folosirea ei în alcătuirea comunicării proprii. Alcătuirea</p>	3	<ul style="list-style-type: none"> ● citește expresiv texte de diferite stiluri cu voce și în gînd de volum diferit în conformitate cu ”Criteriile de apreciere a cunoștințelor elevilor... ” ; ● îndeplinește exerciții de citire expresivă, de antrenare a dicției și intonației; ● alcătuiește planul compus al textului citit; ● identifica în text informația necesară pentru alcătuirea 	<p>Eu și societatea (prietenii, colectivul clasei, comunitatea) ”În ce constă sensul vieții?” ”Portretul prietenului meu,, ”Cum îmi închipui eu școala viitorului,, ”Pentru mine</p>	<p>Abilitatea de a învăța pe parcursul vieții</p> <p>Compe-tențe civico-sociale</p> <p>Compe-tențe de cultură generală</p>

	studiate;		planului compus al textului citit. Povestirea detaliată și selectivă a textului. Îmbogățirea vocabularului. Intepretara celor citite.		comunicărilor; ● își îmbogățește sistematic vocabularul; ● interpretează și apreciază textele citite;	școala înseamnă....,,	
8	<ul style="list-style-type: none"> ●cunoaște indicii morfologici ai adverbului; funcțiile sintactice ale lui; clasificarea adverbilor după formă și înțeles; gradele de comparație ale lor; regulile ortografice învățate; ●precizează trăsăturile morfologice ale adverbului; ●formează adverbe prin diferite căi; ●determină funcțiile sintactice; ●cunoaște gradele de comparație ale adverbilor; ●analizează morfologic și sintactic adverbele; ●utilizează în vorbire, corect și rațional, adverbele; 	<p>Adverbul – parte de vorbire. Indicii morfologici ai adverbului.</p> <p>Clasificarea adverbilor după formă și după înțeles.</p> <p>Gradele de comparație ale adverbilor.</p> <p>Formarea adverbilor.</p> <p>Ortografia adverbilor.</p> <p>Funcțiile sintactice ale adverbilor.</p> <p>Analiza morfologică și sintactică a adverbului.</p> <p>Relații interdisciplinare: epitetul (literatura).</p>	<p>Vorbirea</p> <p>Susținerea unor dialoguri, pornind de la o temă propusă de profesor sau prin alegerea de sine stătător a temei.</p> <p>Reproducerea dialogurilor.</p> <p>Schițarea conținutului viitoarei comunicări, pornind de la un plan întocmit, un cuvânt-cheie, un desen, o temă, un moto etc.</p> <p>Expunerea (detaliată) a unui text narativ cu elemente de descriere a exteriorului și a acțiunilor.</p> <p>Raționament. Expunerea detaliată a textelor publicistice (după un plan simplu și compus).</p>	3	<ul style="list-style-type: none"> ● susține dialoguri pornind de la temei-situații propuse de profesor utilizând diverse tipuri de comunicare; ● apreciază normele limbii literare, evită pleonasmul poate susține un dialog pe o temă cunoscută sau neunoscută; ● expune (amănunțit, selectiv) textele după un plan simplu, compus întocmit de sine stătător; ● utilizează stilul corespunzător, în diverse situații de comunicare (științific, artistic, publicistic, oficial-administrativ); ● respectă normele realizării unei comunicări; 	<p>Cultura națională (tradiții, obiceiuri, sărbători)</p> <p>Cultura materială</p> <p>”E necesar oare păstrarea culturii spirituale,,</p> <p>”Care e valoarea oamenilor iluștri pentru mine?,,</p> <p>”Cum înțeleg noțiunea de frumos,,</p> <p>”În ce constă frumusețea culturii materiale a moldovenilor,,</p>	<p>Comunica re în lmba maternă</p> <p>Abilitatea de a învăța pe parcursul vieții</p> <p>Compe-tențe civico-sociale</p> <p>Compe-tențe de cultură generală</p>

	<ul style="list-style-type: none"> ● identifică ortogramele; ● comentează, utilizând regulile ortografice, scrierea lor corectă; ● ortografiază corect adverbele aplicând regulile ortografice învățate; ● găsește greșelile și le rectifică; 		<p>Selectarea și sistematizarea informațiilor, materialelor pentru realizarea viitoarelor compuneri.</p> <p>Compunere-descriere a exteriorului (după un plan simplu și unul compus) și a acțiunilor (după tablou, pe baza impresiilor și observațiilor proprii);</p> <p>Raționament cu caracter de dispută.</p>		<ul style="list-style-type: none"> ● descrie concis; ● selectează din text esențialul; ● se exprimă laconic și clar; ● observă și corectează exprimările greșite ale interlocutorului; ● își perfecționează exprimarea; 		
10	<ul style="list-style-type: none"> ● distinge categoriile pronumelor și funcțiile lor sintactice; regulile ortografice învățate; ● descoperă pronumele și determină categoriile, funcțiile lor sintactice; ● utilizează, în comunicarea orală și scrisă, diverse categorii de pronume; ● declină pronumele; ● analizează morfologic și sinactic pronumele; 	<p>Pronumele (repetarea materiei studiate în clasa a 6-a).</p> <p>Pronumele de accentuare. Orografia pronumelui de accentuare.</p> <p>Pronumele interogativ.</p> <p>Pronumele relativ.</p> <p>Pronumele nehotărît.</p> <p>Pronumele negativ.</p> <p>Declinarea pronumelor și ortografia lor.</p>	<p>Scrierea</p> <p>Expunerea detaliată a unui text narativ cu elemente de descriere a exteriorului și a acțiunilor.</p> <p>Raționament după un plan simplu și unul compus.</p> <p>Selectarea și sistematizarea informațiilor, materialelor pentru realizarea viitoarelor compuneri.</p> <p>Compunere-descriere a exteriorului (după un</p>	4	<ul style="list-style-type: none"> ● expune amănunțit un text narativ; ● întrebuințează adecvat mijloacele lexicale și stilistice; ● evită avalanșa de cuvinte; ● alcătuiește compuneri (prevăzute de programă) după planul simplu sau compus; ● alege stilul potrivit exprimării (științific, publicistic artistic, oficial-administrativ); ● întocmește o compunere-descriere 	<p>Pîinea</p> <p>”Pîinea a fost pentru noi întotdeauna o sărbătoare,,</p>	<p>Comunica-re în limba maternă</p> <p>Abilitatea de a învăța pe parcursul vieții</p> <p>Compe-tențe de cultură generală</p> <p>Compe-tențe</p>

	<ul style="list-style-type: none"> ●identifică ortogramele; ●comentează, utilizînd regulile ortografice studiate, scrierea corectă a ortogramelor; ●ortografiază corect pronumele aplicînd regulile ortografice învățate; ●identifică greșelile și le corectează; 	<p>Funcțiile sintactice ale pronumelor.</p> <p>Analiza morfologică și sintactică a pronumelui.</p> <p>Relații interdisciplinare: pronumele în opere literare: poezie, proză (literatura).</p>	<p>plan simplu și unul compus) și a acțiunilor (după tablou, pe baza impresiilor și observațiilor proprii).</p> <p>Povestire după un subiect propus.</p> <p>Articol pentru gazetă cu caracter de discuție.</p> <p>Acte oficiale. Recipisa.</p>		<p>a exteriorului;</p> <ul style="list-style-type: none"> ● folosește figurile de stil cunoscute; ● respectă normele ortografice și cele de punctuație; ● își poate exprima părerea argumentînd-o; ● realizează recipisa. 		civico-sociale
4	<ul style="list-style-type: none"> ●cunoaște noțiuni despre prepoziție; clasificarea prepozițiilor după structură; regimul cazual; raporturile exprimate de prepoziții; regulile de ortografie învățate; ●identifică prepozițiile; ●determină regimul cazual și raporturile exprimate de prepoziții; ●clasifică prepozițiile; ●utilizează corect, în vorbire, prepozițiile; analizează morfologic prepozițiile; identifică 	<p>Prepoziția – parte de vorbire auxiliară.</p> <p>Clasificarea prepozițiilor după structură.</p> <p>Regimul cazual.</p> <p>Raporturile exprimate de prepoziții.</p> <p>Ortografia prepozițiilor.</p> <p>Analiza morfologică a prepozițiilor.</p> <p>Relații interdisciplinare: prepoziția în opere artistice: proză, poezie (literatura) și în texte științifice (geografia,</p>	<p>Relații interdisciplinare: caracterizarea eroului literar, recenzia unei cărți artistice, științifice (literatura); raționament pe o temă socială (istoria, geografia); comentarea conținutului unui tablou, avînd ca subiecte fapte și acțiuni ale persoanelor (arta plastică).</p>			<p>Eu și familia mea. Neamul. ”Obligațiile mele față de familie. Care sunt ele?,, ”Dă-mi mîna plină de pămînt să ți-o sărut, că-i mîna care m-a hrănit și m-a crescut,,</p>	<p>Compe-tențe civico-sociale</p> <p>Compe-tențe de cultură generală</p> <p>Comunica-re în lmba maternă</p>

	<p>ortogramele; ●comentează, utilizând regulile ortografice, scrierea lor corectă; ortografiază corect prepozițiile, aplicând regulile ortografice învățate; ●descoperă greșelile și le rectifică;</p>	<p>biologia, matematica, fizica).</p>					
6	<p>●cunoaște noțiuni despre conjuncție; clasificarea conjuncțiilor după structură; felurile conjuncțiilor coordonatoare; clasificarea funcțională a conjuncțiilor; regulile de ortografie, de punctuație învățate; ●identifică în texte conjuncțiile; ●determină felul conjuncțiilor după structură; ●precizează felurile conjuncțiilor coordonatoare; ●folosește corect conjuncțiile în funcție de elemente de relație a cuvintelor în</p>	<p>Conjuncția – parte de vorbire auxiliară. Clasificarea conjuncțiilor după structură. Clasificarea funcțională a conjuncțiilor. Conjuncții coordonatoare: copulative, adversative, disjunctive, conclusive. Punctuația cerută de conjuncțiile coordonatoare. Conjuncții subordonatoare. Ortografia conjuncțiilor. Conjuncția – element de relație a propozițiilor în frază, a</p>				<p>Natura și protecția mediului înconjurător ”Rolul naturii în viața omului,, ”Obligațiile mele față de natură,, ”Desen verbal: o frunză de toamnă, ultima floare,, ”O seară de iarnă,, ”O zi de primăvară hrănește un an,,</p>	<p>Competențe de științe naturale și tehnologice Competențe de cultură generală Comunicare în limba maternă</p>

	<p>propoziție, a propozițiilor în frază;</p> <ul style="list-style-type: none"> ●analizează morfologic conjuncțiile; ●identifică ortogramele; ●comentează, utilizând regulile ortografice, scrierea lor corectă; ●ortografiază corect conjuncțiile, aplicând regulile ortografice învățate; ●descoperă greșelile și le rectifică. 	<p>cuvintelor în propoziție.</p> <p>Analza morfologică a conjuncțiilor.</p> <p>Relații interdisciplinare: folosirea conjuncțiilor în texte științifice (istoria, geografia, biologia, fizica, matematica).</p>					
6	<ul style="list-style-type: none"> ●cunoaște noțiuni despre interjecție; onomatopee; funcțiile sintactice ale unor interjecții; regulile de ortografie și de punctuație învățate; ●identifică în texte interjecțiile, onomatopeele; ●determină funcțiile sintactice ale unor interjecții; conversînd, utilizează interjecțiile la locul potrivit, pentru a spori expresivitatea vorbirii; 	<p>Interjecția în cadrul părților de vorbire și rolul ei în comunicare.</p> <p>Onomatopeele.</p> <p>Funcțiile sintactice ale unor interjecții.</p> <p>Ortografia interjecțiilor.</p> <p>Punctuația cerută de interjecții.</p> <p>Citirea expresivă a propozițiilor ce conțin interjecții.</p> <p>Interjecția – modalitate de sporire a expresivității unei comunicări.</p>				<p>Eu și economia (libertatea alegerii, concurență, relații economice)</p> <p>”Pentru ce au nevoie oamenii de bani,,</p> <p>”Necesitățile și posibilitățile,,</p> <p>”Bugetul personal.</p> <p>Gestiunea banilor de buzunar,,</p>	<p>Competențe de antreprenoriat</p> <p>Competențe matematice</p> <p>Comunicare în limba maternă</p> <p>Abilitatea de a învăța pe parcursul</p>

	<ul style="list-style-type: none"> ● citește expresiv propozițiile ce conțin interjecții; ● identifică ortogramele; ● aplică corect, în exprimarea scrisă, semnele ortografice și de punctuație, motivându-le; <ul style="list-style-type: none"> ● descoperă greșelile și le rectifică; 	<p>Relații interdisciplinare: interjecția – modalitate expresivă, plastică în operele artistice (literatura).</p>					vieții
2		<p>REPETAREA MATERIEI LA SFÎRȘIT DE AN</p>				<p>Eu și tehnologia digitală (calculatorul, telefonul mobil, Internetul) ”E posibil să depui efort minim pentru a obține succes maxim,, ”Ce emisiuni televizate îmi plac,,</p>	<p>Comunica re în lmba maternă</p> <p>Competențe informaționale de comunica-re</p>

Repartizarea orientativă a orelor:

comunicarea – 14 ore + 4 ore disponibile;

limba – 60 ore+ 4 ore disponibile;

lucrări de control – 6 ore

Clasa a 8-a

(70 de ore, 2 ore pe săptămână; disponibile – 8 ore)

Ore	Cerințele de stat față de nivelul pregătirii generale a elevilor	Conținutul materiei de studiu		Ore	Cerințele de stat față de nivelul pregătirii generale a elevilor	Linia de conținut socioculturală	Linia de activitate (compe-tențe)
		Linia de conținut lingvistică	Linia de conținut comunicativă				
4	<p>Elevul/eleva:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● cunoaște cum a evoluat și evoluează limba maternă ● își consolidează cunoștințele despre tipul părților de vorbire și trăsăturile lor morfologice, ortogramele dificile; 	<p align="center">Introducere Evoluția limbii moldovenești.</p> <p align="center">Repetarea și generalizarea materiei studiate Părțile de vorbire, trăsăturile lor morfologice. Ortogame dificile (la preferința profesorului).</p>	<p align="center">Noțiuni despre comunicare Aprofundarea cunoștințelor despre comunicare, text, tipuri de comunicare, stilurile limbii.</p> <p align="center">Tipuri de audiere: detaliată, critică, totală (practic).</p> <p align="center">Descrierea localității, monumentelor istorice și culturale. Povestire bazată pe cele aflate (cu angajarea persoanelor în subiect).</p>	2	<p>Elevul/eleva</p> <ul style="list-style-type: none"> ● își aprofundează cunoștințele despre comunicare, text, tipuri de comunicare, stilurile limbii; ● diferențiază și folosește tipurile de audiere; ● descrie localitatea, monumentele istorice și culturale; ● face însemnări, notițe în procesul ascultării; 	<p>Eu și limba mea maternă ”Cum s-a dezvoltat limba moldovenească ” ”Pote fi oare cuvântul faptă,, ”... Și doar în limba ta poți râde singur, și doar în limba ta te poți opri din plîns,, (G. Vieru)</p>	<p>Comunica-re în limba maternă</p> <p>Abilitatea de a învăța pe parcursul vieții</p> <p>Compe-tențe de cultură generală</p>

<p>38 12</p>	<p>●cunoaște noțiuni generale despre îmbinările de cuvinte; tipurile legăturilor cuvintelor în îmbinări; clasificarea propozițiilor după toate criteriile; regulile de punctuație învățate; ●determină termenul regent și cel subordonat în îmbinarea de cuvinte, tipul legăturii de subordonare a cuvintelor în îmbinări; ●construiește, utilizează corect în vorbire îmbinări de cuvinte, propoziții; ●citește expresiv propozițiile (după scopul comunicării); ●utilizează întrebările retorice, întrebările-răspunsuri ca modalități de comunicare expresivă;</p>	<p>Sintaxa și punctuația Îmbinarea de cuvinte. Propoziția Îmbinarea de cuvinte. Termenul regent și termenul subordonat. Relații de subordonare a cuvintelor în îmbinările de cuvinte: acord, recțiune, aderare. Înșușirea practică a acordului, recțiunii, aderării. Propoziția și importanța ei în vorbire. Clasificarea propozițiilor după scopul comunicării. Punctuația. Clasificarea propozițiilor după intonație (exclamative-neexclamative) și după aspectul predicatului (afirmative-negative). Clasificarea propozițiilor după structură: bimembre, monomembre, dezvoltate, nedezvoltate. Propoziții bimembre: personale hotărâte, personale</p>	<p>Audierea (<i>receptarea-sesizarea</i>) Ascultarea-sesizarea textelor diverse ca stil, tip, gen. Realizarea notițelor (tematice) în procesul ascultării. Transformarea textului audiat (înlocuirea vorbirii directe cu vorbire indirectă și invers). Pregătirea comunicărilor monologate, dialogate, în baza textului audiat. Extinderea și prelungirea textului audiat. Audierea textelor cu scopul folosirii informației acumulate în comunicarea proprie.</p>	<p>2</p>	<p>●ascultă atent povestirile, prelegerile, comunicările, emisiunile de radio și televiziune; ●interpretează și reține cele audiate; ●face însemnări, notițe în procesul ascultării; ●face concluzii referitor la cele audiate și își exprimă părerea personală; ●analizează diferite opinii, trage concluzii; ●generalizează cele audiate;</p>	<p>Eu și Baștina ”Formarea și evoluția poporului moldovenesc,, ”Călătorie imaginară prin patria istorică,, ”Parti asta e o piine caldă....,, (G. Vieru) Eu și economia (libertatea alegerii, concurență, relații economice) ”Cum îmi administrez bugetul personal,, ”Profesia părinților mei,, ”Meseria preferată,, ”Diferența între nevoi și dorințe,, ”Timpul e aur,, ”Cum înțeleg noțiunea: cetățean al țării....,,</p>	<p>Comunica -re în limba maternă Abilitatea de a învăța pe parcursul vieții Competențe civico-sociale Comunica -re în limba maternă Abilitatea de a învăța pe parcursul vieții Competențe de antreprenoriat Competen</p>
--------------------------------	---	--	---	-----------------	---	--	---

	<ul style="list-style-type: none"> ●analizează sintactic propozițiile; ●argumentează corectitudinea folosirii semnelor de punctuație cu ajutorul regulilor învățate; ● întrebuițează corect semnele de punctuație la sfârșitul propozițiilor, în propozițiile cu predicat-elipsă; ● identifică greșelile de punctuație și le corectează; 	<p>nehotărâte, generalizatoare.</p> <p>Propoziții monomembre: nominative, impersonale.</p> <p>Propoziții complete și eliptice.</p> <p>Punctuația în propoziții cu predicat-elipsă.</p> <p>Respectarea intonației în propoziții diverse după scopul comunicării. Întrebarea retorică, întrebările-răspunsuri – modalități ale comunicării orale expresive.</p> <p>Relații interdisciplinare: inversiunea în opere artistice (literatura).</p>					-țe matematice
17	<ul style="list-style-type: none"> ● cunoaște părțile principale și părțile secundare ale propoziției; regulile de punctuație învățate; ● determină părțile principale și părțile secundare ale propoziției; ● construiește propoziții având în componență părți principale și părți secundare; le utilizează corect în comunicare; 	<p>Părțile principale și părțile secundare ale propoziției</p> <p>Predicatul verbal simplu și predicatul nominal.</p> <p>Predicatul verbal compus.</p> <p>Părțile secundare ale propoziției: atributul, complementul direct, complementul indirect.</p> <p>Complemente circumstanțiale: de loc, de timp, de mod, de cauză, final,</p>	<p>Citirea (lectura)</p> <p>Citirea expresivă a textelor diverse ca stil, tip, gen;</p> <p>Realizarea notițelor (tematice) în procesul citirii;</p> <p>Examinarea textului cu scopul formulării subiectului studiat, selectarea faptelor și argumentelor, care se referă la tema dată.</p> <p>Descoperirea în text a</p>	2	<ul style="list-style-type: none"> ● citește expresiv texte diverse ca stil , tip, gen cu voce și în gând conform „<i>Criteriilor de apreciere a cunoștințelor elevilor...</i>”; ● face notițe în procesul citirii; ● înțelege și prelucrează în mod creativ sensul informației din text; ● stabilește logica 	<p>Eu și societatea (prietenii, colectivul clasei, comunitatea)</p> <p>”Cea mai dificilă muncă este munca de formare a personalității,, ”În viață nu fi ca un tăciune care nu arde,</p>	<p>Competențe civico-sociale</p> <p>Competențe de cultură generală</p> <p>Abilitatea de a învăța pe parcursul</p>

	<ul style="list-style-type: none"> ● determină valoarea stilistică a complementului circumstanțial de mod; ● argumentează corectitudinea utilizării semnelor de punctuație, apelînd la regulile de punctuație învățate; ● motivează folosirea corectă a semnelor de punctuație la izolarea subiectelor multiple, a părților secundare; ● identifică greșelile de punctuație și le corectează. 	<p>condițional, concesiv și consecutiv.</p> <p>Valoarea stilistică a complementului circumstanțial de mod.</p> <p>Cazuri de izolare a subiectelor multiple și a părților secundare.</p> <p>Analiza sintactică a propozițiilor.</p> <p>Părțile principale ale propoziției.</p> <p>Subiectul unic și multiplu.</p> <p>Subiectul exprimat și neexprimat: inclus, subînțeles.</p> <p>Relații interdisciplinare: epitetul și comparația în opere artistice (literatura).</p>	<p>momentelor care determină diferite aspecte ale subiectului.</p>		<p>gîndurilor și structura textului citit;</p> <ul style="list-style-type: none"> ● își îmogățește permanent vocabularul; ● motivează valorile textului; ● își exprimă părerea despre cele citite; ● face legătura dintre conținutul textului și experiența de viață; 	<p>dar scoate numai fum,, ”Pentru mine școala este....,, Eu și tehnologia digitală (calculatorul, telefonul mobil, Internetul) ”Viteza și dinamismul lumii actuale,, ”Internetul și viața mea de elev,, ”Ce atitudine aveți față de ”insomnia” digitală, lumea virtuală,,</p>	<p>vieții</p> <p>Competențe informaționale de comunicare</p> <p>Comunica-re în limba maternă</p> <p>Abilitatea de a învăța pe parcursul vieții</p>
--	---	--	--	--	---	--	--

<p>4</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● cunoaște părțile omogene ale propoziției; conjuncțiile care leagă părțile omogene în propoziție; ● utilizează cuvintele generalizatoare în propozițiile cu părți omogene; regulile de punctuație învățate; ● determină părțile omogene; conjuncțiile care introduc părțile omogene, cuvintele generalizatoare în propoziții; ● construiește propoziții cu părți omogene și le utilizează în comunicare; ● aplică intonarea corespunzătoare a propozițiilor cu părți omogene; ● argumentează corectitudinea utilizării semnelor de punctuație, apelând la regulile 	<p>Părțile omogene ale propoziției Părțile omogene ale propoziției. Conjuncțiile care introduc părțile omogene în propoziție și semnele de punctuație utilizate.</p> <p>Cuvintele generalizatoare în propozițiile cu părți omogene și semnele de punctuație utilizate. Construirea propozițiilor cu părți omogene. Respectarea intonației în propoziții cu părți omogene.</p> <p>Analiza sintactică a propoziției cu părți omogene.</p> <p>Relații interdisciplinare: utilizarea părților omogene în opere artistice – modalități de exprimare artistică (literatura).</p>	<p>Vorbirea Expunerea (detaliată, succintă, selectivă) a narațiunilor.</p> <p>Expunerea succintă a textelor științifice, publicistice (inclusiv, a emisiunilor tele-radio).</p> <p>Antrenarea dialogurilor.</p> <p>Susținerea unor dialoguri, care corespund situației propuse (tema este determinată de sine stătător).</p> <p>Compunere-descriere a localității (stradă, sat, oraș), a monumentelor istorice și culturale în baza propriilor observații și impresii sau după un tablou.</p> <p>Informație pe o temă lingvistică ce necesită sistematizarea și confruntarea materialelor (după un plan simplu și compus);</p> <p>Povestire în baza celor aflate (cu încadrarea persoanelor în subiect) după planul simplu și compus.</p>	<p>4</p> <ul style="list-style-type: none"> ● expune (amănunțit, succint, selectiv) textele audiate după planul simplu, desfășurat întocmit de sine stătător; ● alcătuiește un dialog sau un monolog conform „<i>Criteriilor de apreciere a cunoștințelor elevilor...</i>”; ● folosește replici de menținere și încheiere a dialogului; ● își îmbogățește vocabularul în procesul susținerii unui dialog sau monolog; ● respectă regulile, de menținere a unui dialog; ● demonstrează interes față de cele expuse; 	<p>Cultura națională (tradiții, obiceiuri, sărbători) Cultura materială ”Ce tendințe se observă în cultura actuală a poporului moldovenesc,, ”Cum se modifică cultura materială a moldovenilor,, ”De ce oaspeții sunt întâlniți cu pâine și sare?,,</p>	<p>Comunica-re în limba maternă</p> <p>Abilitatea de a învăța pe parcursul vieții</p> <p>Competen-țe civico-sociale</p> <p>Compe-tențe de cultură generală</p>
----------	--	--	--	--	---	--

	<p>învățate;</p> <ul style="list-style-type: none">● motivează folosirea corectă a semnelor de punctuație la izolarea părților omogene, în cazul utilizării cuvintelor generalizatoare;● identifică greșelile de punctuație și le corectează.						
--	--	--	--	--	--	--	--

<p>5</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● cunoaște construcția propozițiilor cu vorbire directă și indirectă; trăsăturile specifice dialogului; semnele de punctuație în propozițiile cu vorbire directă, și citate; punctuația la dialog; ● determină în propoziții vorbirea directă, cuvintele autorului; ● utilizează corect, în comunicare, vorbirea directă, citatele; ● construiește dialoguri în baza subiectelor propuse de profesor; dialogînd, utilizează adecvat formulele de inițiere, de menținere și de încheiere a unui dialog; ● aplică intonația cerută de propozițiile cu vorbire directă; 	<p>Vorbirea directă.</p> <p>Dialogul Vorbirea directă. Semnele de punctuație utilizate în propoziția cu vorbire directă.</p> <p>Dialogul și semnele de punctuație folosite.</p> <p>Respectarea intonației în propoziții cu vorbire directă, la dialog.</p> <p>Citatul. Semnele de punctuație.</p> <p>Relații interdisciplinare: exprimările dialogate ale personajelor literare (literatura).</p>	<p>Scrierea</p> <p>Expunerea (detaliată, succintă, selectivă) a narațiunilor cu elemente de descriere a monumentelor istorice și culturale.</p> <p>Expunerea succintă a textelor științifice, publicistice.</p> <p>Compunere-descriere a localității, monumentelor istorice și culturale în baza propriilor observații și impresii sau după un tablou (după planul simplu și compus, avînd următoarele componente: introducere, cuprins, încheiere).</p> <p>Raționament pe teme etico-morale, sociale (în stil publicistic) după un plan simplu și unul compus.</p> <p>Acte oficiale. Procesul verbal.</p>	<p>4</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● expune (detaliat, succint, selectiv) narațiuni cu elemente de descriere a monumentelor istorice și culturale; ● întocmește planuri simple și compuse; ● stabilește stilul corespunzător al expunerii; ● utilizează diverse tipuri de comunicare (inclusiv, descrierea localității și a monumentelor istorice și culturale); ● întrebuițează mijloacele lexicale și stilistice; ● alcătuiește compuneri-descriere selectează stilul potrivit exprimării; folosește adecvat citatele; ● redactează compozițiile proprii; ● respectă normele realizării unei comunicări; ● elaborează procese-verbale; 	<p>Eu și familia mea. Neamul. ”Spre casa părintească alergă pașii noștri....,” ”Aș veni, măicuță-n prima zi... aș veni la tine-ntîi și-ntîi „Sănătatea și siguranța vieții. Natura și protecția mediului înconjurător. ”Ce aș fi scris eu în ”Cartea roșie,, ”Ce le lăsăm urmașilor drept moștenire....,” ”Frumusețea peisajului (iarna, toamna, ptimăvara, vara),”La sfat cu o frunză de stejar,, ”Călătorie în lumea plantelor și insectelor,,</p>	<p>Comunica-re în lmba maternă</p> <p>Competen-țe civico-sociale</p> <p>Compe-tențe de cultură generală</p> <p>Competen-țe de științe naturale și tehnolo-gice</p> <p>Compe-tențe de cultură generală</p> <p>Comunica-re în lmba maternă</p>
----------	--	--	--	----------	---	--	--

	<ul style="list-style-type: none"> ● citește expresiv dialogurile; ● argumentează corectitudinea utilizării semnelor de punctuație, apelînd la regulile de punctuație învățate; ● motivează folosirea corectă a semnelor de punctuație în propozițiile cu vorbire directă, citate, în dialoguri; ● identifică greșelile de punctuație și le corectează. 					
1		REPETAREA MATERIEI LA SFÎRȘIT DE AN				

Repartizarea orientativă a orelor:

comunicarea – **14** ore + **4** ore disponibile;

limba – **43** ore+ **4** ore disponibile;

lucrări de control – **5** ore

Clasa a 9-a

(70 de ore, 2 ore pe săptămână; disponibile – 8 ore)

Ore	Cerințele de stat față de nivelul pregătirii generale a elevilor	Conținutul materiei de studiu		Ore	Cerințele de stat față de nivelul pregătirii generale a elevilor	Linia de conținut socioculturală	Linia de activitate (competențe)
		Linia de conținut lingvistică	Linia de conținut comunicativă				
1	<p>Elevul/eleva:</p> <ul style="list-style-type: none"> determină că limba este element al culturii fiecărei persoane; 	<p>Limba moldovenească și actualitatea.</p>	<p>Tipuri de comunicare (audierea, citirea, vobirea, scrierea). Varietatea citirii și audierii textelor.</p> <p>Aprofundarea noțiunilor de text, stilurile limbii.</p>	1	<p>Elevul/eleva:</p> <ul style="list-style-type: none"> recunoaște diversitatea tipurilor de comunicare, varietatea citirii și audierii textelor; generalizează cunoștințele despre text, stilurile limbii; determină tipul comunicării și stilul textului; 	<p>Eu și limba mea maternă ”Locul limbii moldovenești în copacul genealogic al limbilor lumii,, ”Limba – lăcaș sfânt al sufletului,,</p>	<p>Comunicare în limba maternă</p> <p>Abilitatea de a învăța pe parcursul vieții</p> <p>Competențe de cultură generală</p>
6	<ul style="list-style-type: none"> cunoaște părțile de vorbire flexibile și neflexibile, regulile ortografice și de punctuație; descoperă în texte părțile de vorbire flexibile și neflexibile; 	<p>Morfologia. Repetarea și generalizarea materiei studiate Părțile de vorbire flexibile și neflexibile. Substantivul. Ortografia substantivelor. Locuțiuni substantivale. Substantive mobile,</p>	<p>Audierea (<i>receptarea- sesizarea</i>) Audierea (totală, detaliată și critică) a textelor. Înțelegerea textelor de diferite stiluri, tipuri,</p>	2	<ul style="list-style-type: none"> ascultă atent, conștient texte diverse ca tip, stil, gen conform „<i>Criteriilor de apreciere a cunoștințelor elevilor...</i>”; evidențiază, reține esențialul din textele ascultate; 	<p>Eu și Baștina ”Eu cred în viitorul tău, Ucraina!,, „Drumul spinos parcurs</p>	<p>Comunicare în limba maternă</p> <p>Abilitatea de a învăța pe parcursul</p>

	<ul style="list-style-type: none"> ● determină felul lor; ● identifică ortogramele; ● explică, folosind regulile ortografice învățate, scrierea lor corectă; ● descoperă greșelile și le rectifică; 	<p>epicene. Adjectivul. Gradele de comparație ale adjectivelor. Locuțiuni adjectivale. Ortografia adjectivelor. Pronumele. Ortografia pronumelor. Numeralul. Categoriile numeralului. Adverbul. Ortografia adverbilor. Locuțiunile adverbiale. Verbul. Modurile verbului. Locuțiunile verbale. Prepoziția. Conjuncția. Interjecția. Locuțiuni prepoziționale, conjuncționale. Analiza morfologică și sintetică a părților de vorbire.</p> <p>Relații interdisciplinare: părțile de vorbire neflexibile în texte artistice și științifice (istoria, biologia, literatura).</p>	genuri.		<ul style="list-style-type: none"> ● înțelege conținutul textelor audiate, evidențiază microtemele; ● alcătuiește întrebări în baza textului audiat; ● își exprimă părerea despre cele receptate și argumentează; ● face însemnări, notițe în procesul ascultării; ● interpretează atitudinea autorului față de cele relatate; ● întocmește planul, tezele celor ascultate; ● determină stilul textelor și își argumentează părerea; 	de poporul nou” „Rezervațiile naturale ale Ucrainei și regiunii în care locuiesc”	vieții Competențe civico-sociale
--	---	---	---------	--	---	--	---

37 1	<ul style="list-style-type: none"> percepe noțiunile despre frază; tipurile propozițiilor în frază; tipuri de fraze; semnele de punctuație utilizate în fraza joncțională și nejoncțională; 	<p>Sintaxa și punctuația</p> <p>Fraza</p> <p>Tipuri de propoziții în frază: principale și subordonate.</p> <p>Fraza joncțională și fraza nejoncțională.</p>	<p>Citirea (lectura)</p> <p>Citirea expresivă, rapidă, conștientă a textelor diverse ca stil, tip, gen . Varietatea citirii.</p> <p>Citirea (în gând) și înțelegerea textelor popular-științifice.</p>	2	<ul style="list-style-type: none"> citește expresiv, rapid, conștient texte diverse ca tip, stil, gen conform „<i>Criteriilor de apreciere a cunoștințelor elevilor...</i>”; apreciază critic conținutul celor citite; își argumentează părerea; citește și înțelege conținutul, formulează tema, ideea principală, evidențiază microtemele și le motivează adecvat; își îmbogățește permanent vocabularul; evidențiază, reține esențialul din textele citite; interpretează atitudinea autorului față de cele relatate; alcătuiește planul, tezele, conspectul celor citite; descoperă ideile principale din text; 	<p>Eu și societatea (prietenii, colectivul clasei, comunitatea)</p> <p>„Merită strămoșii noștri stima generației contemporane”</p> <p>„Poți trăi în societate și să fii liber de ea?”</p> <p>„Poporul – creatorul limbii naționale”</p> <p>„Prietenul bun la nevoie se cunoaște”</p>	<p>Abilitatea de a învăța pe parcursul vieții</p> <p>Competențe civico-sociale</p> <p>Competențe de cultură generală</p>
5	<ul style="list-style-type: none"> cunoaște noțiunile despre frază; 	<p>Fraza cu propoziții coordonate</p>	<p>Vorbirea</p> <p>Expunerea (selectivă,</p>	4	<ul style="list-style-type: none"> povestește (selectiv, detaliat, succint) după 	<p>Cultura națională</p>	<p>Comunicare în</p>

	<p>tipurile propozițiilor în frază; tipuri de fraze; semnele de punctuație utilizate în fraza joncțională și nejoncțională.</p> <ul style="list-style-type: none"> • cunoaște tipurile propozițiilor în fraza cu propoziții coordonate; • mijloacele de realizare a relațiilor sintactice în frază; • comunicând, utilizează corect fraze diverse; • respectă intonația corespunzătoare la lectura frazelor; • analizează frazele; • utilizează corect semnele de punctuație în fraza joncțională și nejoncțională cu propoziții coordonate și le argumentează; • identifică greșelile de punctuație și le corectează. 	<p>Coordonarea. Fraza joncțională cu propoziții coordonate copulative, adversative și disjunctive.</p> <p>Mijloace de realizare a relațiilor sintactice în fraza cu propoziții coordonate și semnele de punctuație folosite.</p> <p>Fraza nejoncțională formată prin coordonare. Punctuația.</p> <p>Intonația în fraza cu propoziții coordonate.</p> <p>Analiza frazelor.</p> <p>Relații interdisciplinare: descrierea în opera artistică (literatura).</p>	<p>succintă) a textelor artistice, științifice, publicistice. Reproducerea dialogurilor.</p> <p>Dialog ce corespunde situației propuse (comunicare particulară, discuții pe o anumită temă).</p> <p>Compunere pe teme etico-morale și sociale (folosind stilul publicistic), după un plan desfășurat;</p> <p>Cuvîntare bazată pe un raport întocmit de sine stătător.</p> <p>Teze pe marginea articolelor cu teme etico-morale și sociale.</p>	<p>un plan simplu și unul compus.</p> <ul style="list-style-type: none"> • interpretează tema, o realizează subordonînd-o temei și ideii principale și face concluziile necesare; • selectează, sistematizează informații, materiale pentru viitoarele compuneri; le expune, consecutiv, după planuri simple și compuse, întocmite de sine stătător; • utilizează stilul corespunzător; • folosește diferite tipuri de comunicare; • selectează mijloace lingvistice corespunzătoare temei, ideii, stilului comunicării; • redactează cele create; • respectă normele realizării unei comunicări; • alcătuiește și întreține un dialog sau un monolog de un anumit volum conform situației de 	<p>(tradiții, obiceiuri, sărbători)</p> <p>Cultura materială</p> <p>„Noi – păstrătorii tradițiilor populare”</p> <p>„Obiceiurile, tradițiile, datinile satului, orașului meu”</p> <p>„Valorile general-umane”</p> <p>„Care-s ajunsurile culturii materiale a moldovenilor?”</p>	<p>Imba maternă</p> <p>Abilitatea de a învăța pe parcursul vieții</p> <p>Competențe de cultură generală</p> <p>Competențe civico-sociale</p>
--	---	--	--	---	---	--

					conversație propuse;		
16	<ul style="list-style-type: none"> • cunoaște noțiuni despre subordonare; tipurile propozițiilor în fraza formată prin subordonare; tipurile propozițiilor subordonate circumstanțiale și necircumstanțiale; mijloacele de realizare a relațiilor sintactice în fraza formată prin subordonare; semnele de punctuație utilizate în fraza joncțională, formată prin subordonare; • determină în texte frazele formate prin subordonare; tipurile propozițiilor subordonate circumstanțiale și necircumstanțiale; mijloacele de 	<p>Subordonarea</p> <p>Subordonarea (noțiuni). Fraza formată prin subordonare. Tipurile propozițiilor în fraza formată prin subordonare: principală, subordonată, regentă.</p> <p>Fraza joncțională cu propoziții subordonate. Tipurile propozițiilor subordonate necircumstanțiale: subiectivă, predicativă, completivă directă, completivă indirectă, atributivă.</p> <p>Tipurile propozițiilor subordonate circumstanțiale: de loc, de mod, de timp, cauzale, finale, condiționale.</p> <p>Mijloacele de realizare a relațiilor sintactice în fraza cu propoziții subordonate.</p> <p>Locul propozițiilor subordonate în frază. Semnele de punctuație</p>	<p>Scrierea</p> <p>Expunerea textelor artistice, științifice, publicistice (cu însărcinări de creație).</p> <p>Compunere pe teme etico-morale și sociale (folosind stilul publicistic), după un plan desfășurat.</p> <p>Cuvîntare bazată pe un raport întocmit de sine stătător.</p> <p>Teze pe marginea articolelor cu teme etico-morale și sociale;</p> <p>Acte oficiale. Cererea. Biografia (curriculum vitae).</p>	3	<ul style="list-style-type: none"> • expune conținutul celor audiate; • subliniază informația principală în text; • alcătuiește un text concis păstrînd stilul textului; • își perfecționează exprimarea scrisă; • alcătuiește compuneri (prevăzute de programă); • folosește mijloacele expresive ale limbii, mijloacele artistice; • folosește citate în exprimare; • alcătuiește diferite texte care aparțin stilului administrativ (cererea, biografia); • își perfecționează exprimările scrise. 	<p>Pîinea</p> <p>„Ce frumoasă-i fața pîinii!”</p> <p>„Prin pîine auzim freamătul lanului de grîu, huruitul tractoarelor, cîntecul plugarului...”</p> <p>Eu și economia (libertatea alegerii, concurență, relații economice)</p> <p>„Aptitudini personale și piața muncii”</p> <p>„Cum să folosesc banii pentru a schimba lumea”</p> <p>„Exerciții de întocmire a CV-ului, scrisorilor de motivare”</p> <p>„Capitalul nostru</p>	<p>Comuni care în lmba maternă</p> <p>Abilitatea de a învăța pe parcursul vieții</p> <p>Competențe de cultură generală</p> <p>Competențe civico-sociale</p> <p>Comuni-care în lmba maternă</p> <p>Abilitatea de a</p>

	<p>realizare a relațiilor sintactice în frază;</p> <ul style="list-style-type: none"> ● utilizează, în vorbire, fraze cu propoziții subordonate; ● respectă intonația corespunzătoare la lectura lor; ● analizează frazele; ● utilizează corect semnele de punctuație și le argumentează; ● identifică greșelile de punctuație și le corectează; 	<p>în frazele formate prin subordonare.</p> <p>Intonația în fraza cu propoziții subordonate.</p> <p>Analiza frazelor.</p> <p>Relații interdisciplinare: determinarea științifică și stabilirea relațiilor cauzale între fenomene (istoria, geografia, chimia, biologia, matematica, fizica).</p>				<p>principal este timpul”</p> <p>„Dacă ești sigur în ziua de azi, vei depinde mai puțin de ziua de mâine”</p> <p>„Poziția civică”</p>	<p>Învăța pe parcursul vieții</p>
4	<ul style="list-style-type: none"> ● cunoaște noțiuni generale despre fraza nejoncțională; tipurile propozițiilor subordonate juxtapuse; semnele de punctuație în fraza nejoncțională cu propoziții subordonate; ● identifică, în texte, tipurile propozițiilor subordonate 	<p>Fraza nejoncțională cu propoziții subordonate</p> <p>Tipurile propozițiilor subordonate juxtapuse. Semnele de punctuație utilizate.</p> <p>Intonația în fraza nejoncțională cu propoziții subordonate.</p> <p>Relații interdisciplinare: descrierea în operele artistice (literatura).</p>	<p>Relații interdisciplinare: compunere cu caracter de problemă pe o temă literară (literatura); planul-conspect, teze literar-critice bazate pe conținutul unor cărți, unor capitole din manuale (literatura, istoria, geografia).</p>			<p>Eu și familia mea. Neamul.</p> <p>„Exemplele părinților sînt demne de urmat”</p> <p>„Cine este idealul meu în viață”</p>	<p>Competențe de cultură generală</p> <p>Competențe civico-sociale</p> <p>Comunicarea în limba maternă</p>

	<p>juxtapuse;</p> <ul style="list-style-type: none"> ● utilizează corect, în vorbire, fraza cu propoziții subordonate juxtapuse; ● respectă intonația corespunzătoare la lectura lor; ● argumentează folosirea corectă a semnelor de punctuație; ● identifică greșelile de punctuație și le corectează; 						
9	<ul style="list-style-type: none"> ● cunoaște noțiuni generale despre fraza cu câteva subordonate; propozițiile subordonate omogene și neomogene; frazele mixte; propozițiile subordonate consecutive; ● semnele de punctuație în fraza cu câteva subordonate; ● identifică în texte 	<p>Fraza cu câteva propoziții subordonate</p> <p>Noțiuni generale despre fraza cu câteva propoziții subordonate. Propoziții subordonate omogene. Propoziții subordonate neomogene. Punctuația. Fraza cu propoziții consecutive subordonate. Semnele de punctuație în fraza cu câteva propoziții</p>				<p>Sănătatea și siguranța vieții.</p> <p>„Ce înțeleg prin noțiunea de „sănătate”</p> <p>„A fi sănătos înseamnă a fi...”</p> <p>„Sănătatea e în mâinile noastre”</p> <p>Eu și tehnologia digitală (calculatorul,</p>	<p>Competențe de cultură generală</p> <p>Comunicarea în limba maternă</p> <p>Competențe de științe naturale și tehnologi-</p>

	<p>frazele cu câteva propoziții subordonate; propozițiile subordonate omogene, neomogene și cele consecutiv subordonate; frazele mixte;</p> <ul style="list-style-type: none"> ● transformă vorbirea directă în vorbire indirectă; ● analizează frazele; ● conversînd, utilizează rațional, corect frazele cu câteva propoziții subordonate; respectă intonația corespunzătoare; ● argumentează utilizarea corectă a semnelor de punctuație în fraza cu câteva propoziții subordonate; ● identifică greșelile de punctuație și le corectează. 	<p>subordonate. Fraze mixte. Analiza frazelor.</p> <p>Vorbirea indirectă. Transformarea vorbirii directe în vorbire indirectă. Punctuația.</p> <p>Relații interdisciplinare: folosirea frazelor cu câteva subordonate în descrierile artistice (literatura).</p>				<p>telefonul mobil, Internetul) „Emisiunea mea televizată preferată” „Obsesia conexiunii online duce la...” „Cartea și calculatorul – avantaje și dezavantaje”</p>	<p>ce</p> <p>Competențe informaționale de comunicare</p> <p>Abilitatea de a învăța pe parcursul vieții</p> <p>Comunicarea în limba maternă</p> <p>Competențe de protecție a sănătății</p>
2		REPETAREA MATERIEI LA				Natura și protecția	Competențe de

		SFÎRȘIT DE AN				mediului înconjurător „Ce pot face eu pentru a ocroti natura” „Pământul – casa noastră comună” „Iubește, îngrijește natura și ea te va răsplăti”	științe naturale și tehnologice Competențe de cultură generală Comunicare în limba maternă
--	--	----------------------	--	--	--	--	---

Repartizarea orientativă a orelor:

comunicarea – **12** ore + **4** ore disponibile;

limba – **45** ore+ **4** ore disponibile;

lucrări de control – **5** ore

Alcătuitori:
 Fetescu L.I.
 Chiosea V.V.
 Staicu M.M.